Թ. ՏԱՐԻ 2926 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 25 ՍԱՀՄԻ 4386 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1893 7 ՀԷՄԱՁԻԿ, ԻՎ ՎԷԼ 1341 ՀՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزه‌تسی ادارهسنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դահեկան արժէք 150
» » Վեցամսեայ » 75
» » Եռամսեայ » 40
Օտար երկիրներ Տարեկան » 56
» » Վեցամսեայ » 28
Ընտիր թուերի վրայ Տարեկան » Յանձնման Սամ. Ոսկի 2
Դատարաց թղթատարի Տարեկան » Դրուշ 50

Խմբագրութեան [illegible] նամակ կամ այլ գրութիւն չեն տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 3/15 ՆՈՅՄ. 1893

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄ. — Փեթերսպուրկէ առ Թոյշ կը հեռագրուի Նոյմ. 7 թուով. Կայսրն և Կայսրուհին վաղը պիտի նախագահեն հոս ի ծով իջուցման Ծովակալ Ռոշէվ անուն եղեւրայական զրահաւորին, որ շինուած է Նեւա գետին վրայ գտնուող Պալթիկեան նաւարանին մէջ։ Զրահաւորն անուանուած է ի պատիւ Սեւ Ծովու ռուսական նաւատորմին նշանաւոր մէկ հրամատարին, որ ապրեցաւ ի վերջ անցեալ դարու։ Նոր մարտանաւուն շինութիւնն սկսած էր անցեալ տարի յունիս ամսուն։ Կայսրն ու Կայսրուհին յատակի գերանին դնելման արարողութեան նախագահած էին 1891 Նոյմ. 3ին, նոյն օրն յորում Ռուսիոյ վիւիբարի զրահաւորն ի ծով իջուցուած էր նոյն նաւարանէն։ Ծովակալ Ռոշէվ զրահաւորին երկայնքն է 278 ոտք, լայնք 52, տարողութիւն 4,126 տակառաչափ։ Իր կողերու զրահին միջոցագոյն հաստութիւնն է 10 անգլ. մատնաչափ։ Մեքենայք անգլիական են, 5,000 ձիու զօրութեամբ, և 16 նաւային միլոնի արագութեամբ։ Ռուսիոյ այժմ կը պատրաստուի ծովային ճամբորդութեան, և ուշագրաւ պարագայ մ'է որ անգլ. նաւատորմին մէջ հիմա չկայ մարտանաւ մը որ կարող ըլլայ սոյն ռուսական նոր մարտանաւուն եռեւէն հասնիլ և բռնել գրաւել զայն։ Կ'ըսուի թէ Բուլբոյ և Թէրէլ անուն անգլ. երկու նոր մարտանաւերու շինութիւնն այս պատճառաւ որոշուած է։ Բայց անոնցմէ միայն եւեթ շինութիւնն սկսած է վերջերս։ Ի Սեւ Ծով, Նիքոլայէվի նաւարանէն առաջիկայ շաբթուն ի ծով պիտի իջուցուի Եէրէ Ասրէթ առնուն առաջնակարգ զրահաւորն, և այն ատեն կառավարութիւնը վկայ հատ առաջնակարգ զրահաւոր պիտի ունենայ Սեւ Ծովու մէջ, թնդանօթակիրներէ, թորփիլհաւածներէ և թորփիլանաւերէ զատ։ Սեւ Ծովու ջուրերուն մէջ ի մօտոյ պիտի ձեռնարկուի ուրիշ առաջնակարգ զրահաւորի մը շինութեան։ Միջերկրականի նաւատորմերուն հաշիւն ըրած ժամանակ, կարելի չէ նոր շինուող այս նաւերուն ալ զօրութեան չափն ուշադրութենէ վրիպեցնել։

Նոյն թղթակից նոյմ. 8 թուով կը հեռագրէ թէ նորաշէն զրահաւորին ի ծով իջեցումն սքանչելապէս յաջողած է։ Կայսերական գերդաստանն ամբողջովին ներկայ էր։ Նաւային և զինուորական պաշտօնակալաց փայլուն բազմութիւն մը կար։ Հրաւիրեալք տոմսակով ընդունուած էին նաւարանն։ Երբ շքեղ մարտանաւը՝ վեհաշուք երեւոյթով մը՝ տակաւ սահեցաւ և ծով իջաւ, բոլոր մարտանաւք թնդանօթով արձակմամբ ողջունեցին ռուսական նաւատորմին զօրութեան նոր յաւելուածը։ Զարն ու Զարուհին ապա դարձան կաշինաւ։

ԿԱՆԱՑՔ ԴՈՐԾԱՒՈՐԱՑ. — Պարբերաբար տեղեկութիւն տուած ենք անդործ մնացեալ անգլիացի գործաւորաց վրայ, որպէս և անոնց վրայ որք պարապ կը մնան՝ գործարաններուն փակուած կամ գործարաններէն իրենց արձակուած ըլլալուն համար, իբրեւ հետեւանք առեւտրոյ սակաւութեան։ Անցեալ շաբթուն ի Լոնտոն Սէնդ Ճէյմսի սրահին մէջ գումարում մ'ըրին Անգլուհիք, նպաստ հաւաքելու համար յոգուտ խեղճ կանանց և տղայոց որք կը գտնուին հանքագործ կեդրոններու մէջ։ Անգլուհիք անձամբ և գրաւոր պատասխանեցին մարդասիրական հրաւէրին։ Վայելչասէր տիկնայք սանք հանեցին տուին իրենց գոհարներն, որք պիտի ծախուին, և գումարը պիտի ղրկուի անգործ մնացած կամ գործարաններէ արձակուած գործաւորներուն ընտանեաց։ Հանքագործի մը կինը սըրտաշարժ բանախօսութիւն մ'ըրաւ։ Տէյլի Քրոնիքլ որ այն ճառն հրատարակած էր, ուրիշ ժանր նուէրներէ զատ, մէկ հոգիէ ստացաւ հազար անգլ. ոսկիներ։ Մ'իայն այս լրագրին հանգանակած նպաստք 13 հազար ոսկւոյ կը հասնին։ Թոյշ թէպէտ սովորութիւն չունի հանգանակութիւն կատարելու և մ'ի մէկ նպաստաւոր իրեն ղրկուած գումարները կ'ընդունի, բայց հանգանօք խօսեցաւ այս ընտանեաց խղճալի վիճակին վրայ։ Զէոդրրիթիի մեծ հանքատէր և ազատական երեսփոխան Գ. Գէյլի, որ առաջուան (անցեալ) օրականներով գործաւոր ընդունող հանքատէրներէն մին եղաւ, կը պախարակէ այն հանքատէրներն որք կը յայտնին թէ զեղչ ընել պէտք է օրականներէն։

ՆԱԽԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆՆ ՃԱՆԳԼԻԱ. — 1870ի կրթական օրէնքին համեմատ, Անգլիոյ մէջ նախակրթութիւնը կը գտնուի Դպրոցական Խորհուրդներու (Սէհուլ Պորդ) տնօրէնութեան ներքեւ, որք իրաւանցիւր քաղաքի կամ գիւղամէջի ընակչաց կողմէ կ'ընտրուին։ Լոնտոնի կրթական կեդրոնական վարչութիւնը պարբերաբար կը հրատարակէ ՆոխէրոնԷյան Օրէնդէյէ, որոյ սահմանաց մէջ, դպրոցական խորհուրդք ինքնօրինաբար կը վարեն իրենց շրջանակին մէջ գտնուող վարժարանները։ Կ'անուանեն քնիչներն ու տնօրէնները (ուսուցչաց անուանումը կը վերաբերի իւրաքանչիւր վարժարանի տնօրէնին,)ուսմանց յայտագրերը կ'որոշեն ամեն տեղւոյ պէտքին ու կարողութեան համեմատ, կ'որոշեն թէ՝ շրջանակին դաւանական վիճակին համեմատ՝ տեղւոյն վարժարանք կրօնական կրթութիւն ալ տա՞ն, թէ միայն քաղաքային կրթութիւն տան, կրօնական թողլով իւրաքանչիւր դաւանութեան մասնաւոր կրօնական հաստատութիւններուն։ Կ'որոշեն նաև թէ ծնողք ո՞րչափ շաբաթական պիտի վճարեն, կամ թէ բոլորովին ձրի՞ պիտի ըլլայ նախակրթութիւնը։ Դպրոցներու շինութիւնը կը կատարեն, եթէ պէտք ըլլայ փոխառութիւն կ'ընեն, և Պետութեան կողմէ դրոյցն արդիւնքն հանմար տարուէ տարի տրուող նպաստը կը գործածեն ինքնօրէն կերպիւ։ Այս Դպրոցական խորհուրդներու տնօրէնութեան տակ գտնուածները քաղաքային վարժարաններն են։ Անգլիոյ մէջ գրեթէ նոյնքան կարեւորութիւն ունին մասնաւոր վարժարանք, զորս անհատք կամ կրօնական տարբեր դաւանութիւնք բացած են, և որք Դպրոցական խորհուրդներու իշխանութեան ենթարկեալ չեն։

Տուրք վճարող կանայք անդամ կ'ընտրեն այս Դպրոցական խորհուրդներու, և մինչեւ իսկ անդամ կ'ընտրուին առնոնց։ 1890 յունիսէն մինչեւ 1893 յուլիս, 120 կանայք և օրիորդք անդամ ընտրուած են 108 տարբեր Դպրոցական խորհուրդներու։ Լոնտոնի Դպրոցական խորհուրդը ճշմարտապէս կրթական խորհրդարան մ'է, ուր առաջին կարգի անձնաւորութիւնք յաճախ կը ճառեն կրթական խնդրոյ վրայ։ 56 անդամ ունի, որոց երեքը օրիորդք, երկուքը լորդ, երկուքը խորհրդարանի անդամ (Երեսփոխանք), 15ն անկիւքան եկեղեցւոյ պատկանող հոգեւոր պաշտօնեայք, և երիքն իգական սեռէն, Օր. Տէվընփորդ Հիլ։ Մինչեւ քաղաքէն ընտրեալ, Օր. Իվ, Ֆիտզրէրի արուարձանէն ընտրեալ և Տիկին Ռուֆ Համէն, Թասրը Համիլտի շրջանէն, որոյ երեսփոխանն եղած է ընդ երկար Պ. Ճէյմս Պրայս։

Լոնտոնի Դպրոցական խորհրդոյն կարեւորութեան վրայ գաղափար մի կ'ունենանք այս երկու թուանշաններով։ — Միայն Լոնտոնի նախակրթարանները կը յաճախեն 465,066 տղայք և միայն Լոնտոնեան նախակրթարանաց համար այս տարւոյ ծախքն է երկուք ու կէս միլիոն 92,000 ոսկի։ Դիտելի պարագայ մ'է որ Անգլիոյ մէջ գրեթէ բոլորովին վարժուհիներու ձեռք թողուած են նախակրթարանները։ արական թէ իգական։ Անգլիոյ նախակրթարանաց ուսուցչական մարմնոյն մէջ կան 185,021 պաշտօնեայք, և ասոնց 144,393ը վարժուհի են, և միայն 50 հազար 629ն արական սեռէն են, որ ըսել է՝ նախակրթութիւն ստանդող մարմնոյն 100ին 74ը կանայք են և 26ն արք։ Անցեալներն Աբէ-Եալի խմբագրականով մը այս գրութիւնը ներկայացուած էինք, իբրեւ արդի լուսաւորեալ դաստիարակութեան վերջին բառը մանկանց դաստիարակութեան համար։ Տղայք ալ, կրթութեան գործն ալ, մեծապէս կը շահին եթէ իրենց մօրմէն բաժնուելէն ետեւ տղայք շարունակեն կիներու ձեռքէն կրթուիլ։ Անգլիոյ Դպրոցական խորհուրդները կը խնամեն միայն նախակրթարաններուն։ Մինչեւ քարդ վարժարանք, Անգլիոյ մէջ, անհատական, համայնական կամ ընկերական հաստատութիւններ են, քաղաքային կամ կառավարական հաստատութիւններ չեն, և անոնց վարչութիւնն ալ կախում չունի հասարակական մարմնէ մը։ Կառավարութիւնը կամ քաղաքապետութիւնք պարտականութիւն ստանձնած են միայն նախակրթութիւն աւանդելու երկրին զաւակներուն։ Ծնողաց գիտնալիք բանն է զրական կամ գիտական ուղղութեամբ միջնակարգ և բարձր կրթութիւն աւանդել անոնց, եթէ կը կամին, իրենց ուզած հաստատութեան մէջ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ. — Գերման կայսերական կառավարութիւնը Դաշնակցային խորհրդին մատուցած է ծրագիր մը 116,258,440 մարքի փոխառութիւն կնքելու համար, որով պիտի հայթայթուին բանակին, նաւատորմին և եկամտաբերաց արտասովոր ծախքերն 1894—95 տարեշրջանին մէջ։ Նաեւ յաւելուածական ծախուց հաշիւ մը մատուցած է նոյն խորհրդոյ, 1893—94 տարեշրջանին համար, նշանակելով մատնաւորապէս 550,000 մարք ի Պակամոյս (Արեւելեան Աֆրիկէ) կատարելի շինութեանց համար։ Գերմանիա հիմա չատ մը հեռաւոր երկիրներու վրայ թեւարկութիւն ի գործ կը դնէ, գէթ հոն ապրելով գերման գաղթականութեան հոսանքը։ բայց այս թեւարկութիւնք առանց գրամի չեն ըլլար։ 1884—85 ի եղմատացոյցին մէջ, ապէս նշանակուած են թեւարկութեան ծախքեր։ — Արեւելեան Աֆրիկէի համար 5,650,000 մարք, Քամէրուն (Արեւմտեան Աֆրիկէ) 610,000, Թոգօ 186,000, և Աֆրիկէի հարաւ-արեւմտեան կողմի գաղթավայրին համար 1,027,000 մարք։

ՀՈԿԱՀԲԼԱԿՆԵՐ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ. — Կը յիշուի թէ հակահրէական երեսփոխան Գ. Ալվարա վարժապետը բանտարկութեան դատապարտուած է, գերմանական զինուորական վարչութեան և երկրական նախարար Տրթմ. Մ'եքելի դէմ զանազան առարկութիւններ ընելուն համար։ Այն թուղթեր որոց վրայ կը յիշուի Ալվարա իւր ամբաստանութիւններ՝ իրեն հաղորդուած էին գրաւոր նենկի սպասաւորի մը՝ Մէյնէրի կողմէ։ Այս մարդ, վախնալով թէ ի դատ պիտի քաշուի կառավարական թղթեր գողնալուն համար, փախած էր երկրէն։ Եաֆայէ առնուած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ Մէյնէր նոյն քաղաքին մօտերը դիպուածաբար մեռեալ գտնուած է։ Իւր գիտկին մի քանի մասերը բորբանք գիշատած էին, բայց գժուար եղած չէ ճանչել զինք։ Վերջին ժամանակներս Մէյնէր շատ վհատած էր, յաճախ կուլար կ'ողբար, թշուառութեան մէջ թողլուն համար իւր ընտանիքը։ Կ'ենթադրէ զԱլվարա, իւր բոլոր դժբախտութեան պատճառը, զինք դրդռելուն համար որ յիշեալ թուղթերը ձեռք անցնէ և իրեն յանձնէ, Ռայխսթակին մէջ կարդալու համար հրապարակաւ։

ՊԵԼՃԻԱ. — Անցեալ շաբթու Մ'օնի ճիզուիտական կրթարանն հրոյ ճարակ եղաւ։ Աշակերտք հաղիւ թէ ժամանակ ունեցան փախչելու։ Վնասք 300 հազար ֆր.ի աւելի կը հաշուին։

ՍՊԱՆԻԱ. — Մին քան զմիւսն ահռելի արկածներ իրարու կը յաջորդեն Սպանիոյ մէջ։ Սանդանտէրի առվնտրանիւթ բեռնաւորուած նաւուն արկածը տակաւին օրուան մեծ հոգն է։ Սուզանները տեսած են որ արկածեալ նաւուն յատակը դեռ եւս 40 ընտուկ լեցուն հրանիւթ կայ, որ չէ բռնկած, նաւը ջուր կոխած ըլլալով պայթման միջոցին։ Կառավարութիւնն այն 40 մտուկները գուբս հանել ուզած ըլլալով, քաղաքին ժողովուրդն ահաբեկեցաւ զի մի գուցէ նոր պայթում մը տեղի ունենայ, և բազմութիւնը խուժելով քաղաքէն մեկնող կառախմբոց վրայ, և տեղի ունեցած անխուսափելի շփոթութեանց մէջ, շատեր վիրաւորեցան։

ՆԱԻԹԱՑԻՆ ՃԱՐՏԱՐՈՒԹԻՒՆ. — Փեթերսպուրկի մէջ բանակցութիւնք տեղի կ'ունենան ռուսական ամեն նաւթային հաստատութիւններն ի մի ձուլելու նպատակաւ, և կը յուսացուի որ յաջող վախճան մ'ունենան։ Բաւական պիտի համարուի եթէ քարիւղի գործարանաց 100ին 80 անդամակցի սոյն ձուլման։ Միացեալ գործարանատերաց ռուսական քարիւղի՝ այն ատեն ամերիկեան գործարանատերաց հետ պիտի կարգադրեն թէ աշխարհի վաճառականութիւնն ինչպէս պէտք է բաշխուի ռուս և ամերիկացի նաւթատերաց կամ քարիւղի գործարանատերաց մէջ։ 1892ին ի Պաքու կային 104 գործարանք կամ քարիւղի գործարանք, որք կ'արտադրեին 78,521,927 բուտ քարիւղ, այսինքն՝ իրը 1,283,800 տակառաչափ, յորմէ 77 առ 100ը 17 մեծ գործարաններու արտադրութիւնն էր։ Անհատական չէ որ գէթ այս ջոկ գործարանք համաձայնին տարեկան արտադրութեան չափոյն և գնոյն վրայ, և ամերիկեան գործարանատերաց հետ համաձայնութեան մը յանկին, որպէս զի ծարաթեղ մրցմամբ գիներն աւելի վար չիջնան։ Ռուս և ամերիկացի գործարանատերաց այնքան մեծ ընկերութեան մը դէմ փոքր արտադրիչք բնականապէս չեն կրնար կշիռ ունենալ։

ԳՈՐԾԱՒՈՐԱԿԱՆ դասերու քուէն շահելու նպատակաւ, անպլ. արդի նախարարութիւնն Երեսի։ Ժողովոյ մատոյց օրինագիծ մը, որով նորէն կը սահմանէ և կ'ընդարձակէ գործարատերաց պատասխանատուութիւնն այն արկածից առթիւ որք գործաւոր մը կամ գործաւորներ աշխատելու անկարող վիճակի մէջ կը գտնեն։ Ցառաջադոյն հաստատեալ օրէնքի մը համաձայն, եթէ գործարանին կամ մեքենայից վերաբերեալ պակասութեան մը զոհ երթար գործաւորը, կը տուժէր գործատէրը։ Նոր ծրագրով, գործատէրը պէտք է տուժէ նաեւ երբ գործաւորի մը թերութեան պատճառաւ նոյն գործարանին մէջ ուրիշ գործաւոր մը վնասուի։

ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ մէջ հին սովորոյթ մը, որ 1868էն ի վեր ի գործ չէր դրուած, կայսերական հրամանաւ վերահաստատեցաւ։ Նոր գրուած զինուորը պարտին հանդիսապէս հաւատարմութիւն երդնուլ Արդ, Վիեննայի մէջ, որովհետեւ ամեն զինուոր իւր բնիկ լեզուաւ պէտք է երդնու, ՝՝՝ տարբեր լեզուաւ երդուան նոր զինուորներ, այսինքն՝ գերմաններէն, մաճառներէն, խրուատներէն, չեխերէն, լեհերէն, ռումիներէն, ռուսներէն, սերպերէն, եղն։ Որովհետեւ իւրաքանչիւր դաւանութեան պատկանող զինուորաց երդմնեցուցմէն առաջ նոյն դաւանութեան պատկանող կղերն հոգեւոր արարողութիւն պիտի կատարէր, այս առթիւ պաշտօնավարեցին ռուսական-կաթոլիկ, յոյն-կաթոլիկ և յոյն-օրթոդոքս եկեղեցականք, լոգոդական-լուտերական հովիւք, հրեայ ռաբունիք, եղն։ Այսչափ տարբեր տարբերաց վրայ ոտա իշխելու պաշտօն ունի Վիլհելմ Կրեց իշխանի նորակազմ վարչութիւնը։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ՀՆՈՒԹԻՒՆՔ. — Դեկտեմբեր պատգամաւոր չատուած ին կամ հարցանկին մէջ հանեցին քար մը, որոյ վրայ փորագրուած է տաղ մը առ Ապոլոն։ Հետաքրքրաշարժ պարագան սա է որ տաղին իւրաքանչիւր վանկին վրայ նշանակուած է երաժշտական խարն սրով կ'երգուէր։ Այս արձանագրութիւնն Քրիստոսէն առաջ Բ. դարէն է։ Այս գիւտ յոյժ շահեկան կը համարուի այն պատճառաւ մանաւանդ որ բանալի մը պիտի ըլլայ հին Յունաստանի երաժշտութեան, որ ցարդ անծանօթ էր, այսինքն՝ հին Հելլենաց դեղարուեստի ուրիշ ճիւղերուն վրայ բաւական ընդարձակ գաղափար ունենալով հանդերձ, հնասէրք չէին գիտեր թէ անոնք ինչ եղանակներով կ'երգէին։ Գտնուած արձանագրութեան երաժշտական խաղերը գրած է հին անուանի երգահան Արքեսիքսենոս, աշակերտ Արիստոքսէնոս։ Յունաստանի և Ֆրանսայի միջեւ կնքուած պայմանագրութեան համեմատ, Ֆրանսացիք պիտի կրնան հրատարակել այս երգ։ Ֆրանսացիք գտան առ Ապոլոն ձօնեալ երկրորդ տաղ մը, որոյ երաժշտութիւնը գրուած չէ սակայն։

ՀԱՅ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Սամաթիացի ընտանաւոր հայ օրիորդի մը հետեւեալ գրութեան հրատարակումը խնդրուած է մեզմէ։

Շատ դառն է ինձ հաւատալ թէ իմ ուսուցչուհիս, Օր. Աղանի Տէր-Գէորգեան, առ յաւէտ աչերը փակեց, թէ ալ չկայ, ա՛լ չպիտի տեսնեմք զինք վարժարանաց մէջ։ Կանթեղի մը պէս լիցիր։ կը հեռանա մեզէ. ազգային քանի մը վարժարանաց յառաջդիմութեան ծաղիկն էիր, բայց ա՜ւաղ որ թերթերդ ժամանակէն առաջ թօշնեցան թառամեցան։ ո՞րքան կը սիրէինք զքեզ։ քու տեսութիւնդ նոր խանդ, նոր ուժիւ կը պարգեւէր մեզ յառաջդիմելու ձեռագործի ճիւղին մէջ։ մեր Սամաթիոյ վարժարանին մէջ տասն և չորս տարիէ հետէ անընդհատ ձեռագործի ճիւղը ստանձնած չէր դրուած, կայսերական հրամանաւ վերահաստատեցաւ։ Նոր գրուած զինուորը պարտին հանդիսապէս հաւատարմութիւն երդնուլ Արդ, Վիեննայի մէջ, որովհետեւ ամեն զինուոր իւր բնիկ լեզուաւ պէտք է երդնու, ՝՝՝ տարբեր լեզուաւ երդուան նոր զինուորներ, այսինքն՝ գերմաններէն, մաճառներէն, խրուատներէն, չեխերէն, լեհերէն, ռումիներէն, ռուսներէն, սերպերէն, եղն։ Որովհետեւ իւրաքանչիւր դաւանութեան պատկանող զինուորաց երդմնեցուցմէն առաջ նոյն դաւանութեան պատկանող կղերն հոգեւոր արարողութիւն պիտի կատարէր, այս առթիւ պաշտօնավարեցին ռուսական-կաթոլիկ, յոյն-կաթոլիկ և յոյն-օրթոդոքս եկեղեցականք, լոգոդական-լուտերական հովիւք, հրեայ ռաբունիք, եղն։ Այսչափ տարբեր տարբերաց վրայ ոտա իշխելու պաշտօն ունի Վիլհելմ Կրեց իշխանի նորակազմ վարչութիւնը։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ՀՆՈՒԹԻՒՆՔ. — Դեկտեմբեր պատգամաւոր չատուած ին կամ հարցանկին մէջ հանեցին քար մը, որոյ վրայ փորագրուած է տաղ մը առ Ապոլոն։ Հետաքրքրաշարժ պարագան սա է որ տաղին իւրաքանչիւր վանկին վրայ նշանակուած է երաժշտական խարն սրով կ'երգուէր։ Այս արձանագրութիւնն Քրիստոսէն առաջ Բ. դարէն է։ Այս գիւտ յոյժ շահեկան կը համարուի այն պատճառաւ մանաւանդ որ բանալի մը պիտի ըլլայ հին Յունաստանի երաժշտութեան, որ ցարդ անծանօթ էր, այսինքն՝ հին Հելլենաց դեղարուեստի ուրիշ ճիւղերուն վրայ բաւական ընդարձակ գաղափար ունենալով հանդերձ, հնասէրք չէին գիտեր թէ անոնք ինչ եղանակներով կ'երգէին։ Գտնուած արձանագրութեան երաժշտական խաղերը գրած է հին անուանի երգահան Արքեսիքսենոս, աշակերտ Արիստոքսէնոս։ Յունաստանի և Ֆրանսայի միջեւ կնքուած պայմանագրութեան համեմատ, Ֆրանսացիք պիտի կրնան հրատարակել այս երգ։ Ֆրանսացիք գտան առ Ապոլոն ձօնեալ երկրորդ տաղ մը, որոյ երաժշտութիւնը գրուած չէ սակայն։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (80)

ԺԻԼ ԼԵՌՄԻՆԱ

ԲԱՐԻՁԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ
ՄԵՌԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ԱԿՈՒՄԲԸ

—Մի՛ խռովեր մեզի յիշեցունելով այդ պաշտելի դէմքերը։ Կարթննանք չենք արթընար մեր դուռը կը բացուի...

—Ծառայ մը կ'երեւայ, և ի՞նչ ծառայ։ սպասահանդիսով Ռոտոլֆ իշխա՞ն մը։

—Ցարգական ձեւերով կը հագուեցունէ մեզի։ Իրաւ որ, Կոնիկլու, պահ մը անձկութիւն զգացի։ Շիտակը անոր ասոր խօսքերը հոգս չեն, և աշխարհի սնափառութիւնը չատ չի շարժեր սիրտս։ սակայն...

—Բաներնիս բուսած էր։

—Մեր զգեստները—աւելի շիտակը խօսելու համար—չուներն աշխարհիկ մարդու վայել այս շքեղութիւնը, և ներսէս չէր գար տեսնել այդ ծառային ձեռուընները որք կը ճմաթկէին այս հինաւուրց ցնցոտիները...

—Երբ յանկարծ մեր աչուընները ինկան այս զգեստներուն վրայ որք մեզի յատկացուած էին։ Ա՜հ, Միւֆլիէ, ի՞նչ կորուածք։

—Ի՞նչ կերպաս։ մեռաքսէ չուխայ։ և սա շապի՞կը։

—Գարիկներուն ձեռքովը հիւսուած բաբակ կտաւ։

—Վերջապէս հագուեցուցին մեզի։

—Ա՜հ, եթէ Բամելան տեսած ըլլար մեզի։

—Բէ՛ի, Բամելա՛, Հերմա՞նս, անոնք արժանի՞ են մեզի։

—Շատ մեծ ծառայութիւններ ըրած են մեզի, ապերախտ չըլլանք։

—Լա՛ւ։ սիրտս մէջ տեղ մը պիտի պահեմ անոնց համար։ Վերջապէս, կը հարցունեն մեզի թէ ի՞նչ կը փափագինք։

—Ես չիտկէ չիտակ կը պատասխանեմ։ կտոր մը հաց կլլել։

—Ես սխալեցայ, Կոնիկլու, վասն զի մեր տրամադրութեան տակ գտնուող պաշտօնեան զարմացած երեւցաւ այդ խօսքէն։ Ուստի կացութեան պատշաճ դերը ունենալու համար յարեցի։ անօթութիւնս անցունել կուզենք։ Ծառան կը խոնարհի... դռները կը բացուին մեր դէմը... և վերջապէս այս սեղանին առջեւ կը նստեցուցնեն մեզի։

—Ուր իրարու կը յաջորդեն էն հաճեղ կերակուրները... և էն ազնիւ գինիները...

—Այս է պատմութիւնը։

—Տարօրինա՞կ։

—Այլանդա՞կ։

Եւ այս հետեւութեան վրայ, որ կը յիշեցունէր խօսակցութեան սկզբնաւորութիւնը, Միւֆլիէ եւ Կոնիկլու բախեցին իրենց բաժակները որք լեցուն եկան իրենց շուրթերն եւ պարապ վար իջան։

—Շիտակը, յարեց Միւֆլիէ փորձ որկրամոլի մը գոհունակութեամբը լեզուն չաչեցուելով, մինչեւ հիմա գործը անհաճոյ բան մը չունի, բացի ձեռնարկին տարօրինակութենէն։ բայց, խօսքը մէջերնիս, ես չեմ կարծեր որ մինակ ճաշի հրաւիրելու համար ծրարի պէս կապած ըլլան մեզի, և այսքան տարօրինակ կերպով հոս բերած ըլլան։

—Անշուշտ գաղտնի բան մը կայ, ըսաւ Կոնիկլու վճռապէս։

—Դո՛ւ ասացեր, զաւակս... Բայց ի՞նչ է, ի՞նչ կրնայ ըլլալ։ Այս խորհրդաւոր խաւարին մէջ կրնա՞նք ճշմարտութեան ջահը բերել...

Եւ հիքզիոքը վարձատրելու համար այս յանդուգն նմանութեան համար, Միւֆլիէ նոր բաժակ մը պարպեց։

—Իրաւ որ եթէ համարձակէի կարծիք մը յայտնել... ըսաւ Կոնիկլու։

—Համարձակէ, իմ ծերուկ բարեկամս, համարձակէ... կ'արտօնեմ։

—Լաւ ուրեմն... քիչ մը առաջ ուշադրութիւնս գրաւեց մեզ սպասարկող պատուարժան անձին մէկ խօսքը։

—Ո՞ր խօսքը։

—Դուն ալ լսեցիր... մեզ իմացուց մատնելու այցելութիւն մը։

—Ճիշդ է...

—Եւ եթէ չեմ սխալիր, այդ անծանօթին վրայ խօսելով ըսաւ։ Գ. մարքի՞զը։

—Այո, շիտակ է... իմացայ այդ խօսքը... բայց կը խոստովանիմ, կը վախնայի որ սխալ լսած կ'ըլլամ։

—Ուստի, իրա՞ւ մարքիզ ըսաւ։

—Բացարձակապէս։ կը մնայ հիմակ փնտռել թէ մեր բաղմաթիւ ծանօթներէն որո՞ն կրնայ յարմարել այս տիտղոսը։

Երկու բարեկամները խորունկ մտածումի մէջ թաղուած մնացին։ Արդարեւ, հակառակ իրենց յիշատակներն ամփոփելու ջանքին, Միւֆլիէ և Կոնիկլու Դպրիրուն և աւագակներուն մէջ զորս միայն կը ճանչնային, չէին գտներ այն անձնաւորութիւնը զոր Օպիէ կրնար դասել Արմանիպլին մէջ։

—Կարծեմ, ըսաւ Միւֆլիէ, մենք չենք ճանչնար մարքիզը։

—Կամ գէթ չեմ յիշեր... Նախ, մէկու հեռու կեցած եմ ազնուականներէն...

—Ինձի պէս... Է՛հ, Ատուա՜ծ իմ... թերեւս յանցանք մը ըլլայ... Կոնիկլու, կարծեմ ապէկ կ'ընենք միանալով...

—Ես ալ այդ կարծիքն ունիմ։

—Գիտեմ թէ այս առանձնաշնորհեալ դասերուն երեսին տալիք չատ բան կայ, և եթէ պատմութիւնը խառնտրեկենք...

—Օ՛հ, եթէ պատմութիւնը խառնտրեկենք... իրաւ... բայց ատո՞ն է հիմակ։

—Ապագային կը խառնտրեկենք։ հիմակուհիմա, Կոնիկլու, ապէկ երեւոյթ և ապէկ դէմք ունենալու է։ կացութեան արժանի վարք ունենանք, եւ եթէ Սէն-Ժերմէն արուարձանը մեզի գայ, անդութ չերեւնանք։

—Զիշումներ պիտի ընեմ, յայտարարեց Կոնիկլու բացէ ի բաց։

—Այդ կը սպասէի քու գործնական միտքդ։ Թող գայ ուրեմն մարքիզը, քանի որ մարքիզ մը կայ։ և անիկա պիտի տեսնէ ճշմարիտ վիկիսոփաներ՝ ամեն բան հաւանելու պատրաստ։

—Թող գայ մարքիզը, կրկնեց Կոնիկլու յոյժ չքեղ շարժումով մը։

Իրր թէ այս կոչումն մագական զօրութիւն մը ունենար, դուռն զգուշօրէն բացուեցաւ և նոր անձ մը երեւցաւ սեմին վրայ, մեր երկու ստահակներուն համար նոր, բայց արդէն ծանօթ ընթերցողին։ Առչիպալ որ Թոմերվիլ Մարքիզը — վասնզի ինքն էր — խորին բարեւ մը տուաւ իր հիւրերուն։

Անոր վրայ ամեն բան գեղեցիկ վայելչութեան բոյր մը ունէր։ մեծաշուք իշխանն էր իր դիմիկ վայելչավարութեամբ։

Ինչպէս ըսինք, Առչիպալի հասը, առանց իրապէս գեղեցիկ ըլլալու, իր ուղիղ և երկար գիծերովը մտահար եգոկանութիւն մը ունէր, որ կ'աւելնար իր դէմքը պատող տարօրինակ ժգունութիւնէն։ Միւֆլիէ տարի եղած էր փութկոտութեամբ և իրեն ուղղուած բարեւին պատասխանած էր յարգական խոնարհութեամբ մը։ Գարով Կոնիկլուին, սոխլուած ենք խոստովանիլ թէ իր չարժում նուազ յաջող եղած էր, վասն զի, մեկէնմեկ տեղէն ելլելու միջոցին, բաժակ մը տապալած էր որ կոտրատած էր տախտակամածին վրայ, պարագայ մը որ թեթեւութեան խռոված էր զայն։ Բայց մարքիզը բնաւ ուշադրութիւն չընելու երեւոյթ ունեցաւ. ինչ որ մեծ գաղափար մը տուաւ Կոնիկլուին անոր կենցաղագիտութեանը վրայ։

—Պարոնո՛ր, ըսաւ Առչիպալ, նախ և առաջ նեղիցիք ինձ հարցունել ձեզ թէ զոհ եղա՞ք իմ ծառանորէս և բնաւ բողոք չունի՞ք բառնալու իմ համեստ ապրիլիանութեանս դէմ։

—Օ՛հ, մարքիզ, ըսաւ Միւֆլիէ, սքանչացանք...

—Հիացա՞ք, շեշտեց Կոնիկլու։

Միւֆլիէ կից մը տուաւ Կոնիկլուի ծունկերուն։

—Ուրախ եմ, յարեց Առչիպալ, և ձեր պատասխանը համարձակութիւն կուտայ ինձ խնդրել ձենէ որ ծառայութիւն մը մատուցանէք ինծի։

—Բոլորովին ձերն ենք, ըսաւ Միւֆլիէ։ Կուզենք ապացուցանել ձեզ թէ ապերախտներ չենք... բայց նստեցէք, մարքիզ... չնորհ ըրէք, նստեցէք... կը նեղանամ այդպէս կեցած տեսնելով ձեզ...

Առչիպալ, ամենամեծ լրջութեամբ, հրնազանդեցաւ այս հրաւէրին որ այնքան չնորհալի կերպով ուղղուեցաւ։

—Հա՛, ըրաւ Կոնիկլու ինքն ալ նստելով իր աթոռին վրայ։ Հիմակ, պարոն մարքիզը բան մը կ'ուզէ՞...

—Շնորհակալ եմ։

—Օ՛հ, առանց քաշուելու... մեր մէջ ձեւակերպութիւն չուզեր... կծուէ՞ն թէ ոչ մեզմէն կուզէք։

—Ինչպէս որ կը հաճիք, պարոններ։

Միւֆլիէ մատ մը բռնեալ լեցուց, գաւաթը մարքիզին տուաւ ժպտելով։ յետոյ, իրենն առնելով, աշխարհի ամենէն չնորհալի ձեւովը տրինկեց։

էր։ Արդարեւ կ'զգամ որ գրիչս անկարող է նորա ազնիւ բնութիւնն ի վեր հանել։ Զեռագործի մասնագիտութիւնն ունէր, ոչ նուազ ձեւագիտութեան եւս։ Ամուրի էր, բայց մոր մը խանդակաթ սիրով կը սիրէր իւր սանուհիները. ոչինչ կը խնայէր ուսուցանելու. սիրած ու սիրուած էր. իւր տաղանդը գնահատած էր ազգը. ժամանակաւ դասախօսած էր ի Պէշիկթաշ, Գասըքէօյ, Մաքրիքէօյ, Ալն, իսկ մինչեւ ցայժմ Սամաթիա, Դուլգաբու եւ վերջին ժամանակներս այ սկսած էր Մեղպուրեան վարժարան։ ամէն դասակարգէն, մանաւանդ բարձր դասակարգէն, ամէն օր իրեն դիմում կ'ընէին մասնաւոր դասախօսութեանց համար։ Ազնիւ քրոջ մը և աշխատասիրութեան տիպարը ներկայացնելէ զատ, ինքնադարգացման գեղեցիկ օրինակ հանդիսացած էր. գիրերը ցերեկին խառնելով՝ ձեռագործի միւրը կատարելապէս մկնած էր. չափազանց էր իւր աշխատութիւնը, բայց բնաւ փոյթ չէր ըներ. աշխատութիւնն իւր կէս նպատակին էր. վերջին ծայր անձնուրաց, եթէ հարկ լիներ, իւր կեանքը կը զոհեր իւր քրոջ գալին, իւր սանուհւոց համար։ Վեց տարի իւր աշակերտը լինելու բախտն ունեցած էի. բնաւ չեմ յիշեր զի օր մը դաժան նայուածք մը, վիրաւորիչ խօսք մ'ուղղէր իւր աշակերտաց. դասարանէն դեռ ներս չմտած՝ ժպտին ամենուս դէմքին վրայ էր. յանչափս կը սիրէինք զնա իւր բարի յատկութեանց համար. շատ հաճեստ, շատ խոնարհ էր. չէր գոնանար իւր գիտցածովն։ Այդքաղ աշխատութեան փոխարէն ի՞նչ ստացար. տքնութեանցդ տրխուրը ոչինչ էր. բայց խղճմտիտ ուսուցչուհւոյ մը միակ փափաքը ունէիր — աշակերտներդ գոհացնել —։ Գալֆայեան Մայրապետին քոյր կրնայիր յորջորջուիլ; այնքան վհկ էին զգացումներդ. միթէ դու ալ ամբողջ կեանքդ ազգիդ չնուիրեցի՞ր, միթէ հայ մանկուոյն հետ չանցեցա՞ր կեանքդ։ Զարաչուք, մահաբոյր հիւանդութիւնդ ինչո՞ւ յարձակեցաւ այնքան բարեմոյն աղնիւ ուսուցչի մը վրայ. նախանձեցա՞ւ արդեօք մեր սիրոյն և քու խաղաղիկ երդոյդ. և ո՞րքան ալ կայծակի արագութեամբ հասաւ մահն որ տարաւ զքեզ։ Բայց չէ՛, այդ անջրպետը չպիտի կրնայ բաժնել մեր սիրտեր. կը մեկնիս, կը մերժես այս աշխարհն, բայց սիրտդ հանգիստ հեռացար ի մէնջ. զի այսօր հազարաւոր աշակերտներ կ'օրհնեն օրհնեալ գերեզմանդ. կը թողուս աշակերտցդ ազնիւ զգացումներ, քաջալերիչ. ի վերջ քան զամենայն՝ ճշմարիտ ուսուցչուհւոյ մը հազուագիւտ անունն, որ ոսկեղէն ականակաղ պսակ մը պիտի հիւսէ հողեղէն չիրմիդ ի չուք։

Ն. ՂԱՐԱԳԵՇԵԱՆ ՂԱՐԱԳԱՐԱՆԻ
ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒՀԻ
Ա. Թ.

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Քղիի առաջնորդական տեղապահ Արժ. Արիստակէս վարդապետ Խաչատուրեան, միաբան Երուսաղէմի, այսօր կը մեկնի մայրաքաղաքէն՝ ուղղակի Կարին երթալու, ուսկից իր պաշտօնավայրը պիտի ուղեւորի։ Տ. Արիստակէս վարդապետ իր հետ կը տանի Երուսաղէմի ժառանգաւորաց վարժարանի շրջանաւարտներէն Մկրտիչ որ պիտի պաշտօնավարէ Քղիի եկեղեցւոյն ու վարժարանին մէջ։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ժամանակէ մը ի վեր մայրաքաղաքիս մէջ տիրող տարափոխիկ հիւանդութեան առթիւ, որ բոլոր շրջանակներու մէջ մտածմանց առարկայ եղած է՝ Հոգաբարձութիւնս Ազգ. Հիւանդանոցը վարակումէ զերծ պահելու նպատակաւ առողջապահական ամէն միջոցներ արդէն ի գործ դրած և Մ. Յակոբայ վանուց մէջ պատսպարեալ Որբանոցի տղայոց թիւն եւս սահմանափակելով՝ հաստատութեանս նորաշէն մի մասին մէջ փոխադրած էր. այժմ եւս յիշեալ վանուց մի անջատ մասն համաճարակէ վարակեալ հիւանդաց միայն յատկացուցած է այսօրուընէ։

Ուստի այս առթիւ Հոգաբարձութիւնս պարտ անձին կը համարի ծանուցանել այն պաշտպանաց որոց վրանոի առթիւ տղայ յանձնուած է, ինչպէս եւ այլ պաշտօնական ու անպաշտօն անձանց, թէ՝ մինչ յանկեանումն սոյն հիւանդութեան՝ Որբանոցիս մէջ ընդունուելու համար տղայ չը յանձնարարեն, զի ի հարկէ ստիպեալ պարտաւորեալ է մերժել։

Աւելորդ չենք համարիր այս առթիւ յայտարարել նաեւ թէ՝ տղայոց ընդունելութեան մասին, Հոգաբարձութիւնս լրջագրաց միջոցաւ հարկ եղած ազդարարութիւնը պիտի ընէ յառաջիկային եւ յայնժամ պիտի կարենայ ընդունիլ միմիայն օրբ, անտէրունչ և սոյն գթութեան յարկին խնամոց կարօտ եղող տղայքն։

* *

Հոգաբարձութիւնս ներկայիս չնորհակալութեամբ կը փութայ ծանուցանել թէ՝ Տէնիզլիի (Իզմիր) վաճառականներէն Մեծ. Սահակ էֆէնտի Գէորգեան՝ որպ մարդասէր զգացումները ծանօթ են՝ իւր ամուսնութեան առթիւ բարեհաճած է նուիրել եօթն օսմ. ոսկի ի ձեռն Մեծ. Յարութիւն էֆէնտիի Աչոտ Փափազեան։

Ի Դիմաց հոգաբարձութիւն Ազգ. Հիւանդանոցի.

Վ. Ապէնատրէի — Վ. Ապէնատրէի
Ս. Ա. ԹԱՇՃԵԱՆ — Բ. Յ. ԻՍԱԿՅԱՆՑ

Ընտրեալ շուրջներ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆԻ — Հինգերորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Պրուսայի վաճառականներէն Մօրաբջոլը Տիգրան էֆէնտիի։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ — Աւստրիական կառավարութիւնը Ֆրանց Եօսէֆ պատուանշանի երրորդ աստիճանը նուիրած է Բ. Դրան խորհրդականաց սենեկի օգնականներէն Մուսթաֆա Շեքիպ պէյի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշանի գործածութիւնը։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ — Կրթական գործոց և Եվգաֆի Վեսմ. նախարարք Երէկ կայս. պալատ երժայով ստացան Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ — (Պաղտատեան Զեկոյցներ)։ Մինչեւ այսօր հիւանդանոցին մէջ դէպք չէ պատահած։ Սելիմիյէ զօրանոցին մէջ երեք դէպքեր պատահած են, ի Սիլահարագա քարափանց շրջանային պահպան ոստիկան զինուորներէն երկու, Բ. Դրան շրջակայքը՝ Թօփրաքի չէնրին մէջ մէկ և Իսարէի Մախսուսէի մավուանեարէ միոյն մէջ մէկ։ Առաջուան հիւանդներէն մեռած են, Հայտար Փաշայի հիւանդանոցին մէջ մէկ, Մալթէպէի հիւանդանոցին մէջ մէկ և Նաւային կեդրոնական հիւանդանոցին մէջ մէկ։

Նոյնպէս դէպքեր պատահած են Ունգարանի մէջ մէկ, ի Խասքէօյ՝ ոլմ, ի Թավուզ Բազար՝ երեք, ի Գասըմ Փաշա՝ երկու, ի Բերա՝ մէկ, յՕրթաքէօյ՝ մէկ, ի Պալատ՝ մէկ, ի Մահմուտ Փաշա Զաուշ Պաշը խանին մէջ՝ մէկ, ի Սիլահտարագա քարափանց ընկերութեան գործաւորներէն՝ չորս, ի Գասըմ Փաշա հանրային մաքրութեան պաշտօնեայներէն՝ երեք, ի Տէվիրգարու՝ երեք, ի Գումգարու Նշանճը թաղին մէջ՝ մէկ, ի Սկիւտար՝ երկու, ի Փանիհ՝ մէկ, ի Սալգըմ Սէօյիւտ՝ մէկ, Բ. Դրան շրջակայքը Լալա Խայրէտտին թաղը պանդուխտներու խանին մէջ՝ մէկ, ի Եուսուֆ Փաշա՝ մէկ և արքունի Նաւարանի գործաւորներէն՝ մէկ։ Այս ու առաջուան հիւանդներէն տասնըվեց մահեր պատահած են։ Միւս հիւանդներուն առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

Գումար քառասունը չորս դէպք ու տասներկուն մահ։

ԱՂՕԹՔ — Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ՝ Երլաբղի կայս. պալատան մէջ կրօնական բարձրաստիճան պաշտօնեայներ երեք օրէ ի վեր աղօթքներ կընեն մայրաքաղաքիս և Թուրքիոյ այլ և այլ մասերուն մէջ տիրող քոլերայի հիւանդութեան անհետացման համար։ Այդ աղօթքներ երեկ աւարտելով, Վեհ. Սուլթանի ներկայութեանը եւս կրօնական գրքեր կարդացուցին եւ աղօթքներ եղան։ Կրօնական այդ պաշտօնեայք հիւանդութեան անհետացման համար դարձեալ աղօթքներ պիտի ընեն, յաւարտ որոց տեղի պիտի ունենայ Մարգարէի ծննդեան գրքի ընթերցումը։

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ Տեսչութիւնը նկատելով որ թուէէ լրագրոյ վերջին թիւերէ միոյն մէջ տպագրական սխալներ տեսնուած են՝ հակառակ եղած պատուէրներու, ազդարարած է որ եթէ այդ ընթացքը կրկնէ, իրեն նկատմամբ հարկ եղած պատիժն ի գործ պիտի դրուի։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ — Հոկտեմբեր 31ին, ի Բէօյնէնեայ մէկ մահ։ Հոկտ. 30էն 31, Էսկիշէհրի մէջ՝ մէկ մահ։ Ադրապիէրան գիւղին մէջ՝ երկու մահ։

—Իզմիրի, Տէնիզլիի և Նահանգին միւս կողմերուն մէջ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է։

—Պաղտատի մէջ հոկտ. 31էն նոյեմ. 1, ո և է մահ չէ պատահած։ Հոկտ. 28ին Հիւտիյէի շրջակայքը մէջ 75 մահ։ Հոկտ. 23էն 25, ի Կուֆէ՝ երեք մահ։

—Ի Տրապիզոն նոր զինուորաց մէջ դէպք չէ պատահած։

—Գասթամունիի կուսակալութիւնը հեռագրած է թէ Պարթէնի, Ամասրայի ու շրջակայ գիւղերուն մէջ նոյեմբեր 1ին ո և է դէպք չէ պատահած։

ԿԱՅՍ. ՀՈԳԱԾՈՒԹԻՒՆ — Վեհ. Սուլթանն հրամայած է հարկ եղած նպաստն ու օգնութիւնն ընել անցեալ գիշեր ի Պոլիս պատահած հրդեհէն վնասելոց։ Ըստ այսմ անմիջական հրամաններ տրուած են որոց որ անկ է։

ԵՐԿԱԳՈՐԾԱԿԱՆ նախարարութիւնը, որուն վերջին եռամսեայ հասոյթը 48,000 ոսկւոյ առաւելութիւն մը ցոյց կուտան բաղդատմամբ նախորդ տարւոյ միևնոյն ժամանակամիջոցի հասութիւնց, խնդրած է Բ. Դրանէն 16,000 ոսկւոյ վարկ մը չնորհել իր ներկայ եկամտոյցին համար։

ՍԱՄՈՍԻ իշխան Քարամէօսօրի փաշա տեղեկագիր մը ուղղելով Բ. Դրան, ցոյց տուած է թէ կղզւոյն եւլեւմէնց ինչ մեծ վնաս կը պատճառեն Ֆրանսայի մաքսային նոր սակագիները՝ գինիի և չամիչի համար։ Տեղեկագիրը կը խնդրէ որ անմիջական դարման մը խորհուի իրաց այս կացութեան։

ԿԱՐՆՈՑ կուսակալն հրաման ստացեր է հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուլ որպէս զի այն օսմ. հպատակները որոնք Ռուսիայէն Թուրքիա կը գաղթեն, ո՛ր և է դժուարութիւն չի կրեն իրենց փափագած տեղը ընակութիւն հաստատելու համար։ (Մ'ենդէս)

ԱՆԳԼ. ԴԵՍՊԱՆ Սըր Քլառ Ֆոռա, ընկերակցութեամբ Սէլիմ Մէհմէտ էֆէնտիի, ծովակալ Սըր Ճոն Քըմբրլի, և դեսպանատան դրիչաւոր պաշտօնէից, կայսերական արտօնութեամբ՝ նախընթաց օր այցելեց Թոփ-Գափու պալատի կայս. գանձարանը ուր կը գտնուին հին զէնքերու թանկագին հաւաքածոյներ։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ ընդհ. տնօրէն Սըր Էակար Վինսընդ և տիկին Էլէն Վինսընդ նոյեմբեր 24ին կը մեկնին ի Լոնտոն։ Պանքային տնօրէն Պ. Լա Ֆիւանդ, որ արձակուրդով Բարիզ կը գտնուի, յառաջիկայ շաբաթ մայրաքաղաքս կը հասնի։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱ — Առողջապահական վարչութիւնը կը հաղորդէ թէ Ասիրի և Եէմէնի ծովեզերքէն (Լիմէն մինչեւ Լօհէյա, այս երկու նաւահանգիստներն ալ մէջն առնելով) եկող նաւերուն համար նախապէս հաստատուած տասնօրեայ քարանթինան հոկտեմբեր 30էն յետոյ իջեցուցած է հինգ օրուան քարանթինայի որ պիտի մաքրուի Քամարանի կամ Ապու-Սատատ (Կարմիր ծով) մաքրանոցներէ մէկուն մէջ։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ — Կայս. պալատան ճարտարապետ Եանքօ պէյ մենաշնորհ խնդրած էր մայրաքաղաքիս կամ շրջակայքը մէջ յախճապակիի և ապակիգործաց գործարան մը հաստատելու համար։ Ձեռնհաս իշխանութիւնը խորհրդակցութիւններ կը կատարէ առ այդ։ Խնդրարկուն 50 տարուան մենաշնորհ խնդրելով յանձն առած է վեց ամիսէն անանուն ընկերութիւն մը կազմել, 25,000 ոսկի դրամագլուխով։ Ի հարկին այդ գումարը 100,000 ոսկւոյ պիտի բարձրացուի։ Խնդրարկուն եթէ որոշեալ պայմանաժամին չկրնայ գործարանի տիրութիւնն աւարտել, մենաշնորհի իրաւունքը պիտի կորսնցնէ։ Յիսուն տարիէն յետոյ գործարանը ձրիաբար պիտի յանձնէ կայս. կառավարութեան։ Ընկերութիւնը պիտի հպատակի օսմանեան օրէնքներ։ Խնդրարկուն առաջարկած է արգելուլ Եւրոպայէ բերուած յախճապակիներու մուտքն և իրեն գործարանին համար բերելիք հանքածուին ալ մաքսատուրքէ զերծ կացուցանել, սակայն այս առաջարկը մերժուեր է. միայն որոշուեր է որ եթէ Էրէյլիի հանքածուխ գործածէ, մաքսատուրքը չառնուի։ Խնդրարկուն այլ և այլ առաջարկներ ըրած և միանգամայն պահանջած է որ ընկերութեան բաժնետոմսերը դրաշմաթուղթի տրոց չենթարկին։

ՍՊԱՍԱԿՈՑՏԻ հաղարապետ Պէհչէտտին պէյ, որ դրկուած էր տեսնելու ռուսական կառավարութեան միջոցաւ Սմրղանտի ու Պուխարի կողմերը շինուած զինուորական երկաթուղւոյ գծերը, մայրաքաղաքս դարձած և տեղեկագիր մը մատուցած է Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին։

ՍՐՍԿԻՔ ԴՈՐԾԻ. — Վիէննայի բժիշկ Տաքթ. Բարլինքի Գերմանիէն սրսկիչ գործի մը բերել տուած է։ Վիէննայի բժիշկը երէկ, ընկերակցութեամբ Պոնկովթի փաշի, Սպարապետի Դուռն երթալով այդ գործին ներկայացուց Սպարապետ Բարձր. Բիրա փաշի։ Տաքթ. Բարլինքի յետոյ Բաղդատութեան պաշտօնատունը գնաց և հոն կատարուեցաւ սրսկիչ գործիքին փորձը, որով հաստատուեցաւ թէ նախապէս բերուածներէն աւելի կանոնաւոր և դիւրաւ գործելի է։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ մաքսատան համար կառուցուելիք երկյարկ մթերանոցի շինութիւնը պիտի սկսի յառաջիկայ գարնան։ Այդ շէնքին համար 23,000 ոսկի ծախք որոշուած է։ Մաքսատան շէնքն ալ պիտի նորոգուի, որուն համար 5000 ոսկի ծախք հաշուած է։

ՄԵԾ ԴՈՐԾԱՐԱՆ — Բէուքի փաշայի որդին, Բիզա պէյ, ասկից առաջ պատօնութիւն խնդրած էր մեծ գործարան մը հաստատելու, որ պատրաստէ երկաթուղւոյ վագոնները, գիծեր և այլն։ Պետական Խորհուրդն իր տեղեկագիրը տուած է այս ծրագրի մասին։ Մոնէրէօ կըսէ թէ այդ տեղեկագրին իմաստը չգիտցուիր տակաւին, սակայն զրոյց կայ թէ Պետական Խորհուրդը ինչ ինչ առարկութիւններ ըրած է ի մասին այն ինքնաերուն զոր այսպիսի գործարան մը կրնայ պատճառել տեղական ճարտարարուեստութեան։

ՍԿԻԻՏԱՐ-ԳԱՏԸՔԷՕՅԻ ջուրի ընկերութիւն արտօնատէրերուն և ձեռնարկուներուն միջեւ ծագած անհամաձայնութիւնը հարթուած ըլլալով, ջուրի բաշխման աշխատութիւնք պիտի սկսին անյապաղ։

ՀԷՔԻՔԵԱՐԻ նոր կառավարիչ Մուսթաֆա փաշա իւր պաշտօնատեղին ժամանելով գործի ձեռնարկեր է։

ՍԿԻԻՏԱՐԻ Վալիտէի Աթիք թաղը տըղայոց մէջ ծաղկախտ երեւան եկած է։ Գաբաբէօյի կողմն ալ կապուտ հաղ։

ՔԻՈՍԻ առջեւ նաւահանգիստ մը շինելու համար վաճառական Ապուտ էֆէնտի եւս ադերագիր մատուցած է։

ՆԱՒԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾ — Թայդանէ եկող 460 տակառաչափ տարողութեամբ նաւ մը որ ցորեն բեռցած էր, երէկ առաւօտ ժամ 3ին, Գարապրունի բացերը ցամաք ինկաւ։ Ազատարար պաշտօնեայք ազատարար գործիներ արձակեցին նաւուն մէջ, որ սակայն հեռուն ըլլալով՝ չյաջողեցան։ Նաւուն նաւապետն և ութ նաւագք իրենց մակոյկը նստելով դէպ ի ցամաք ուղղուեցան, սակայն ալիքներու սաստկութենէն մակոյկը շրջեցաւ։ Ազատարար պաշտօնեայք ծովը նետուելով չատ մը աշխատելէ յետոյ ինը նաւագներէ ութը կրցան ազատել։ Նաւուն եկած տեղը վարակեալ ըլլալով թէ նաւագք և թէ ազատարար պաշտօնեայք քարանթինայի ենթարկուեցան։

ԵՐՈՒԱՇԱՐԹ — Հոկտ. 30ին Մալաթիոյ և Հիւսնիմանսուրի մէջ երկրաշարժի սաստիկ ցնցմունք զգացուեր են, սակայն վըտանգաւոր հետեւանք մը չեն ունեցած։

ԻՍՔԷՋԻ գացող յանձնախումբն, որ պաշտօն ունէր քննել Բէյթի վարչութեան և ծխախոտի վաճառականներու ու մշակողներու միջեւ եղած անհամաձայնութիւնն, իւր պաշտօնն աւարտելով մայրաքաղաքս դարձած է։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ և թղթատարական վերատեսչութեան այս տարուան վիճակագրութիւնը պատրաստելու համար յանձնաժողով մը կազմուած է, որ կը բաղկանայ վիճակագրութեանց դիւանի տնօրէն Սալիմ էֆէնտիէ, մայրագրային թղթատարական դիւանին տնօրէն Իպրահիմ էֆէնտիէ, հեռագրական դիւանին վերատնօրէն Բէյմոն էֆէնտիէ և օտար հաշուակալութեան դիւանին տնօրէնի օգնական Էնգարէեան էֆէնտիէ։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ծովային առեւտուրն ընդարձակելու համար ձեռնհաս իշխանութեան կողմէ պատրաստուած կանոնական ծրագիրը կը քննուի Պետական Խորհրդոյ օրէնսդիր ճիւղին կողմէ։

ՊԱՂՏԱՏԻ մէջ ծագած քոլերային պատճառաւ որոշուած էր նահանգին բանտերուն մէջ համախառնումը թեթեւցնել։ Դատական նախարարութիւնը՝ Եպարքոսական հրամանաւ՝ հեռագրած է Պաղտատի կուսակալութեան ազատ արձակել թեթեւ յանցանքներու համար բանտարկեալները։

ՎԱՐԺԱՐԱՆՔ — Անցեալ տարի մայրաքաղաքիս ու Թուրքիոյ 46 քաղաքաց մէջ հաստատեալ երկրորդական վարժարանները կը յաճախեն 5215 աշակերտք, որոց 811ը գիշերօթիկ են և 4404ը՝ ցերեկեայ։

ՄԱՅՐԱՍԱՊԱՆ — Պրուսայի Նամակեհան թաղին մէջ էօվէր անուն մարդ մը իւր մայրն սպանած ըլլալով ձերբակալուած է։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ կուսակալութեան վաստաքան կարգուած է տեղւոյն փաստաբաններէն Պողոս էֆէնտի։

ԱԴՐԻԱՆՈՊՈԼՍՈՑ Տէքթէրտար Մէհմէտ Բաղրզ պէյ, որ մայրաքաղաքս եկած էր, եւ տեղւոյն իտալական փոխ-հիւպատոս Պ. Անարէա, երէկ իրենց պաշտօնատեղիներն ուղեւորեցան։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ — Անցեալ օր Մէսաժըրի ընկերութեան չոգենաւերէ միոյն քով կեցած մավուանի մը մէջ գտնուած հակերէ մի բացուելով քառասուն ոսկի արժողութեամբ ապրանքներ գողցուած են։ Ոստիկանութիւնն իմանալով, մավուանձիները՝ Ահմէտ ու Օսման՝ ձերբակալած ու հարցաքննութեան ենթարկած է։

ԲԵՐԱՅ պատժական ատեանը տասը ամսուան բանտարկութեան և մէկ տարի ոստիկանական հսկողութեան ներքեւ մնալու դատապարտած է Ճէվիզճի Գրիգոր անուն վաճառի չարագործ մը, որ ի Փափազ Քէօքրիսի՝ Սարգ անուն մարդու մը գոյքերը գողցած էր։

ԿԵՍԱՐԻՈՅ շրջակայ Զէնճիտերէ գիւղացի վաճառական Գարագաշօղլը Անասթաս իւր կենդանութեանը երեք հարիւր ոսկի նուիրած է տեղւոյն վանքին վարժարանին և հինգ հարիւր ոսկի միւս յոյն վարժարաններուն։ Նոյնպէս քսանհինգ ոսկի նուիրած է իւր գիւղին իսլամաց վարժարանին և հարիւր ոսկի ալ կեսարիոյ մէջ իսլամաց վարժարան մը կառուցանելու համար։ Թէ՛ այդ գրամով և թէ կատարուած հանգանակութեամբ չէնք մը կառուցած է կեսարիոյ մէջ՝ կառավարչին ու զինուորական հրամանատարին նախաձեռնութեամբ։

ՈՃԻՐՔ ԵՒ ԱՐԿԱԾՔ — Առջի գիշերն ի Ղալաթիա՝ երգեցիկ սրճարանի մը մէջ Ստեփան անուն մարդ մը և սպասուհի Վիրժինի ու սպասաւոր Վասիլ կռուի բռնուելով զիրար վիրաւորեցին։ Ոստիկանութիւնը հասնելով երեքն ալ ձերբակալեց։

—Կիրակի օրը ի Ղալաթիա, մավուանձի Գարա Մէհմէտ ծանրապէս վիրաւորեց իւր արհեստակիցներէն Էմինը։ Մէհմէտ ձերբակալուեցաւ։ Էմին թէև հիւանդանոց փոխադրուեցաւ, սակայն առած վէրքէն մեռաւ։

—Ի Գուզկունճուք, անցեալ օր երեք տարեկան հայ աղջիկ մը տանը երկրորդ յարկէն վար իյնալով մեռաւ։

—Առջի օրը յԱկրավուտքէյ հայ բեռնակիր մը ածուխ փոխադրելու պահուն ոտքը սահելով գետնին ինկաւ և գլուխը քարի մը դպնուելով ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։ Բեռնակիրը քիչ յետոյ մեռաւ իւր առած վէրքէն։

ԱԶԳ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻ

Օսմ. կայս. Պանքայի (Պոլսոյ գործակալութիւն) հանած Բուռվիլիի պարտաթուղթերը կը վաճառուին Պ. Ալեքսանդր Տ. Մանէթեայի քով, Քարաքէօյ, Թիւ 12։

3—3 Կ. Պոլիս 4 Նոյեմբեր 93

ՏՕՔԹ. ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

Մանկաբարձ և մասնագէտ կանանց հիւանդութեանց, Փարիզէ մայրաքաղաքս վերադառնալով հաստատուած է Բերա Մեծ Փողոց Պէյօ-ի Փարմագ-Բաքու թիւ 2 տունը։

Ամէն օր կէս օրէ վերջ հիւանդ կընդունի իւր տունը։ Ուրբաթ կէս օրէ վերջ ձրի կը դարմանէ։

875 5—5

Հրատարակուեցաւ Տէմիրճիպաշեանի հաղարդ. Բառարանի 16րդ. թիւը · գին 15 զրշ. կընդրոնատեղին է Զ. Թորոսեանի զրատունը, Պահնէ-Գարու, թիւ 4։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՀՌՈՄ, 14 Նոյեմ. — Ուսմէրդոյ թագաւոր ի Մոնցա հրաւիրեց գէոմս Քարնոքի որ իւր ստացած արձակուրդին մէկ մասն յիտալիա պիտի անցուցնէ։ Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարն ալ հոն պիտի գտնուի։

ՄԱՏՐԻՏ. — Մարոքի վեհապետը նամակներ զրկեց Ռիֆի ցեղապետներուն որպէս զի պատերազմը դադրեցնեն, մինչեւ որ եղրակացութեան մը յանգին բանակցութիւնք Սպանիացւոց հետ։

— Մէլիլայէ կը ծանուցուի թէ Մուլլայ ովասիսի ցեղերը Դպալիներուն հետ միացած են ընդդէմ Սպանիացւոց։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ. — Նահանգաց մէջ նահանգապետներու եւ դատաւորներու ընտրութիւնք վերջացան։ Հանրապետականք յաղթութիւն տարին ժողովրդականաց վրայ (Պ. Ռիվէլէնտի կուսակցութեան վրայ)։ Նիւ Եորքի նահանգն անցաւ Հանրապետականաց · միայն Նիւ Եորք քաղաքը մնաց ժողովրդականաց։

ԼԻՍԱՊՈՆ. — Պրազիլեան ջուրց մէջ, Ռիո-Քէսպլէյա զրահաւորը բախեցաւ Ռիօ դէ Ճանէյրօ մարտանաւուն, որ ընկղմեցաւ իւր պարունակած 1,300 զօրքով, որք չկրցան ազատուիլ։ Զի մութը կոխած էր։

Վակրամ

ՂԱԼԱԹԻԱ, 3 Նոյեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՒՇԱԿԱՆԻՆԻՆ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	109 ½
3 » Փարիզի »	22 90

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՓՈՒՇԱԿԻՆ

Երէկ երեկոյ զոյ. [Միաց. Դ. Սէրի]	24 09
Բերայի մէջ	— —
Առաւօտուն բացուելու	24 11
Կէս օրին	24 11
Թահվիլաթը Օսմանիյէ երէկ երեկոյ	— —
» » մաս 5ին	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹԳԹՈՒ

Փոխառ. Գիւն Սէրի	55 75
»	34
» Բ. »	25 35

ԲԱՆԿԱԿՈՒՄԻՔ

Օսման. Քէշ. ժէնէրալ Անգլ. կս.	— —
Քէշտի ժէնէրալ » »	7 20
Պանք տր Փարիզ » »	3 05
Օսմ. Շանժէ կ. փայէօր » »	4 10
Ռէմի Օսմ. Ոսկի	17 25
Թրամուէյ » »	595
Օսմ. Ռեպոնտոպոր. Ընկ » »	305
Բուռվիլիի երկաթուղի Ֆր.	88
Բանքնոթաթ Լաւրիսմի	39

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՒ

Օսմանեան ոսկի դրշ.	100
20 ֆրանկնոց »	87 20
Անգլիական ոսկի »	110 10
Մարք [Գերմանական ոսկի] »	107 16
Ռիմէրիայ »	90 05
Քրիմից »	54 14
Իուպ Պոնտարամ »	8 70
Մէճ. արծաթ [տարբ.] »	197 35
Մանր արծաթ »	103
Մէճիտիէ »	97
Թասֆիյէ »	— —
Յոկոս Ղալաթիոյ Սայարանի »	5

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՓՈՒՇԱԿ

ՓԱՐԻԶ, 14 Նոյեմբեր

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 20
» » 4 ½ %	104 65
Օսմանեան բանսոլիտ, Սէրի Դ.	22 62
Օսմ. մաս. արժեթուղթ	— —
Բրիսորիթ Թիւրք (1890)	418 62
Օսմանեան երկաթուղի	87 62
» Ռէմիի բաժնեթուղթ	400 62
Պանք Օթօման	585 60
Քրէտի Լիոնէ	758 75
Իտալական Ռանթ 5 %	79 27
Եգիպտական միացեալ	506 25
Զէք Լոնտրայի վրայ	25 165
Օսմանիյէ Օսմանեան բանսոլիտէ	413 85

ԼՈՆԴՈՆ, 14 Նոյեմբեր

Անգլ. բանսոլիտ	98 37
Օսմ. » Սէրի Դ.	22
» » » Ա.	55 75
» » » Բ.	34 25
» » » Դ.	23 62
Օսմ. փոխառութիւն 1871	98 50
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆթան Լոն)	96 50
Պանք Օթօման	43 31
Այտրնի երկաթուղի	13 50
Գասապայի երկաթուղի	15
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիտ)	100 37
» առանձ. (բրիվիլէժիյ) 1890	— —
Տօմանիալ (փոխառ. Ռուիլու)	103 75
Հելլինական 5 %	37
Փոխանակում Գիւն Փարիզի վրայ	25 362

ՎԻԵՆՆԱ, 14 Նոյեմբեր

Օսմանեան երկաթուղի	83 10
Օսմ. Ռէմի	— —
Փոխանակում Գիւն Լոնտոնի վրայ	20 200
» Փարիզի »	80 45

ՎԻԵՆՆԱ, 14 Նոյեմբեր

Փոխանակում Գիւն Լոնտոնի վրայ	127 70
» Փարիզի »	50 65
Օսմանեան Ռէմիի բաժնեթուղթ	198
» երկաթուղի	48 50

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

ԲԱՐԻԶ, 15 Նոյեմբեր

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 15
Եգիպտական միացեալ	— —
Օսմ. բանսոլիտ Սէրի Դ.	22 22
Օսմ. երկաթուղի	— —
Օսմ. Ռէմի	— —
Օսմ. մաս. արժեթուղթ	— —
Բրիսորիթ Թիւրք	— —
Պանք Օթօման	585 62

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ, ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ 10,000,000 ոսկի։

Կեդրոնատեղի Ղալաթիա
ԴՈՒՐԱԿԱՎՈՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՊՈԼԻՍ
Հաճիրէյէ փողոց, Թոմաշ խան
ԴԻՊԱՆԵՆԻԿ Ի ԲԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ, Թիւ 190

ԴԻՒՂԱՆԻՈՒ ԴՈՒՐԾԱԿԱՎՈՐՈՒԹԻՒՆՔ Ի ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ Ի ՓԱՐԻԶ

Մասնաճիւղեր

Աստալիա	Պարտատ	Լիմասսոլ	Ռուսճուք
Ատանա	Պէյրութ	Մերսին	Սեբաստիա
Անտրն	Պրուսա	Նազիլլի	Սամսոն
Հալէպ	Դամասկոս	Նիքոսիա	Իզմիր
Երզնկայի	Գոնիա	Ուշաք	Սոֆիա
Ադր. պոլիս	Լառնակա	Փիլիպէ	Տրապիզոն
Էնկիւրի	Կաշիրի	Բօր-Սախտ	

Պարտաճուղթերու եւ արժէթուղթերու յանձման փոխարէն ստակ փոխ կը տրուի որոշ պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով։

Դրամագրոյ արժէթուղթերու։

Հանում փոխանակագրերու, չէքերու, վարկաթուղթերու եւ հեռագրական դրամանագրերու Թուրքիոյ եւ արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ։

հատընտիր քաղեալք ի ճառընտրաց»։ Հրատարակութիւնը չի տարբերիր իր նմաններէն, եւ չէ քննադատեալ։ Խորին հեռատեսութիւն մ'այլ Սրբոց վարքերուն եւ վկայաբանութեանց մեծ մասին վրայ լոյս պէտք էր արդէն տրած ըլլալ, անոնց բնագրաց հետ ունեցած աղերսը, կրած փոփոխութիւնքն եւ նաեւ ներքին պատմական արժէքն եւն լուսաբանելով։ Այսպիսի քննութիւն մը շատ քան՝ որ թերեւս արժանի չէ եղած ուշադրութեան, բոլորովին այլազգ եւ երբեմն շատ յարգի պիտի ցուցնէ անշուշտ, թէեւ մեծ մաս մ'ալ այլաբանալ ու ապաւաղ։

Այս վկայաբանութեանց մին է որ հայագէտ Կոնիբիրի մատագրութիւնն այնպէս գրուած է, որ պէտք տեսած է զայն անգրիերէնի թարգմանել եւ հրատարակել անգլիական թերթի մը մէջ։ Այս կտորն է «Վկայաբանութիւն Ս· Ապոլլոնի ճգնաւորի»։ Ապոլլոնի այս վկայաբանութիւնը կը համարի որդ հայագէտս թէ ըլլայ վաւերական յիշատակագրութիւնն վկայութեան Ապոլլոնիոսի (Apollonius) որ ի Հռովմ վկայեց եւ որուն վրայ կը խօսի Եւսեբիոս իւր Եկեղեցական Պատմութեան մէջ (Ե· գլ· իա·) դժբախտաբար կը պակսի Վենետկոյ տպագրութեան մէջ այս մասին նախնեաց թարգմանութիւնը։

Հայագիտիս ուրիշ աչխատասիրութիւնք ծանօթացուցած ենք ժամանակին մեր ընթերցողաց, ուստի հոս յիշել զանոնք աւելորդ կը համարինք։ Ամբողջութեան համար յիշենք որ մօտերս անգլիական ուրիշ ուսումնաթերթի մը մէջ 10 կտոր «Հայերէն նորագոյն հրատարակութեանց» վրայ տեղեկութիւններ տուած է, որոնց առաջնոյն՝ այն է Հ· Գր· Վ· Գալէմքեարեանի «Պատմութիւն հայ Լրագրութեան» գործոյն վրայ բաւական երկար խօսած է։

* * *

Մեր ընթերցողաց ծանօթ հայագէտ Ն· Մառ ոչ շատ յառաջ լոյս հանած է քանի մը գրութիւններ, որոնց վրայ հարկ է քանի մը խօսք ըսել։ Անոնց առաջինը փոքրիկ հատուած մըն է Ռուսական Հնախօսական Ընկերութեան թերթի մը մէջ լոյս տեսած, և որ կը խօսի Բոռ բառին վրայ, որ հին եկեղեցւոյ մէջ բարձր պաշտօն մըն էր։ Այս խնդրոյս վրայ առիթ ունեցանք խօսելու և յիշելու հայագիտիս այս հատուածին մէջ հրատարակած հետաքրքրական արձանագրութիւն մը է դարէն։ Քիչ ժամանակ յառաջ լոյս տեսաւ նախ միւնոյն թերթին մէջ և յետոյ առանձին տեսակով բաւական ընդարձակ գործք մը, որ հայագիտին բրած ուղեւորութեանց և պեղմանց արդիւնքն է, և որուն նիւթն էր ներկայացնել գիտնական աշխարհի «Նոր Նիւթք հայերէն արձանագրութեանց» և ճոխացած է 8 ճշգրտապատկեր նկարներով։ Կը մնայ քանի մը խօսք ըսել հայագիտիս ուրիշ մէկ նոր գործքին վրայ։

Այս նոր գործքն է հատընտիր ընթերցուածներ՝ հայերէն-ռուսերէն բառարանով հայերէնի նորամուտ ուսանողներու գործածութեան համար։ Գրքոյկին վերնագիրն է· «Պետանի Ընթերցուածք նախնի հայերէն, ընդ որում՝ Բառարան հայ-ռուսերէն ի պէտս նորավարժից»։ (Պետերբուրգ, տպ· Ց· ի· Լիբերման 1803· Փոքր 8° Երես Դ· և 172)։ Գրքուկին կէսէն աւելին գրաւած է բառարանն (էջ 1—62՝ ընթերցուածք· էջ 63—171՝ բառարան), որուն ճոխութիւնն ի հարկէ նորավարժ ուսանողի համար շատ կարեւոր է։ Գրքոյկս անշուշտ իր նպատակին՝ որուն նուիրուած է, հասնելու մեծապէս պիտի նպաստէ, և կրնանք ըսել թէ մեզի ծանօթ ուրոպական ուրիշ նոյն ընթերցուածոց գրքերէն ամէնէն աւելի ընդարձակն է։ Թողլով հիներն՝ զաղթական ուսանողաց համար մեծ ծառայութիւն կը մատուցանէ Գարիբեի աշխատութիւնն՝ որ Լաւերի քերականութեան թարգմանութեան կցած է ընթերցուածներ և հատուոտ բառագիրք մը, սակայն՝ ինչպէս ինքնին կը հասկցուի, կարելի չէր որ այնտեղ շատ ընդարձակ բռնուէր ընթերցարանն ու բառարանն՝ որ յաւելուած էին միայն քերականութեան։ Համառօտ բան մըն է ի հարկէ նոյնպէս Փեթերմանին իւր քերականութեան վերջը կցած ընթերցուածոց հաւաքածոյն և բառգիրքն։ Թէեւ շատ ընդարձակ է Լաւերի հրատարակած յատկապէս ընթերցուածոց մատեանն, բայց այն պակաս ունի որ ամբողջ գործքը միայն և միայն Խորենացւոյ Բ· գիրքը կը գրաւէ և բաւական սխալներ ունի, այնպէս որ ուրիշ հայագէտ մը թերեւս քիչ մը խիստ՝ ուրոյն տետրակ մը գրել հարկ տեսաւ քննելու համար այս գործքը։ Նոյն ծրագիրն ունի նաեւ վերջերս լոյս տեսած Եղիշէի գործքն ամբողջովին, որուն կից էր նաեւ ընդարձակ հայ-ռուսերէն բառգիրքը, և զոր հրատարակեց Թ· Յովհաննէսեան ուսուցիչ Լազարեան Ճեմարանի Արեւելեան Լեզուաց, և որուն վրայ երկու տեսութիւններ լոյս տեսան իրր քննութիւն, մին հայերէն լեզուաւ Պր· Գր· Խալանթեանցէն, որ թերեւս քիչ մը խիստ է, և միւսն այս օրերս հայագէտէն Teza՝ իտալերէն լեզուաւ։ Այս կարգի ամբողջական հրատարակութիւնք՝ որչափ ալ ըստ ինքեան օգտակար ըլլան և ուսման համար կարեւոր՝ շատ լաւ ծառայութիւն ընել, չեն կրնար բուն հատընտիր ընթերցուածք (chrestomathie) նկատուիլ։

Ուսուցչապետ Մառին գործն ընդհակառակն բուն հատընտիր է, այսինքն ընտրանօք առնուած այլեւայլ հեղինակներէ։ Հատուածներու թիւն է քսանեւչորս։ Որչափ կը տեսնուի հեղինակին դիտաւորութիւնն եղած է հայերէն ամէն կարգի լեզուներն ալ հասկանալի ընել ընթերցողին, վասն զի այս հատուածները շատ տարբեր լեզուի նկարագիր ունեցող գործքերէ առնուած են։ Վասն զի առաջին չորս կտորն Ս· Գրքէն են, յետոյ կուգան կտորներ Հարանց վարքէն, և ուրիշներէն, այսինքն՝ Մ· Խորենացի, Բուզանդ (—օրուն Յովհաննէս եպիսկոպոսի վրայ իրաւամբ գեղեցիկ կտորն ի մասնաւորի ուրիշ հատընտիրք ալ ի մէջ կը բերեն, ինչպէս Դարիեր—), Եղիշէ, Փարպեցի, Եղնիկ, Սեբէոս, Ա· Լաստիվերտացի, Պիտոյից Գիրք, Ներս Լամբրոնացի, Ն· Շնորհալի և այլն։ Ասկէ կը տեսնուի որ հատընտիրս հայերէն լեզուի ամէն տեսակները կ'ուզէ ծանօթացնել աչակերտին։ Գործնական տեսակէտիւ ընդունելի կրնայ ըլլալ այս ծրագիրը, քանի որ մանաւանդ օտար ուսանողք հայ լեզուն կ'ուսանին կա՛մ լեզուաքննութեան կա՛մ մատենագրական քննութեանց համար, ուստի պէտք են ամէն տեսակ լեզուի վարժիլ։ Զուտ լեզուական բանասիրութեան տեսակիտով ի հարկէ աւելի լաւ էր լեզուի այս անբաղադրեալ օրինակներն իրարմէ անջատել և ոչ ամէնն իբրեւ օրինակ հայերէնին դնել ուսանողին առջեւ։ Պիտոյից գիրքն՝ օրինակի համար՝ հայերէնի այլասերումն է միայն, և գործ չունի իբրեւ լեզու՝ եղի չէլ, Փարպեցւոյ և ոչ Խորենացւոյ հետ, ինչպէս վերջինս Եղնկայ և այլոց։ Այս զուտ բանասիրական խնդիրը մէկդի թողլով՝ յուսանք որ հեղինակն գործն ունենայ իրեն դիտած գործնական արդիւնքն, այն է հայերէնի ուսումն աւելի դիւրամատոյց ընել օտարաց։

* * *

Ռուսական լեզուաւ գրուածներէն պէտք ենք հոս համառօտիւ յիշել դոնէ այն երեքն որ Թ· Փ· Յովհաննիսեան հրատարակած է։ Առաջինն հատուած մըն է հայերէն արձանագրութեան մը վրայ, որուն ճշգրտապատկերն ալ գրուած է՝ ոչ այնչափ յաջող, և որ լոյս տեսած է «Նիւթք Կովկասի Հնախօսութեան» պարբերականին մէջ։ Նոյնտեղ լոյս տեսած է նաեւ երկրորդն, որ շատ աւելի ընդարձակ է և հետաքրքրական նիւթի մ'ունի։ Այստեղ հեղինակը կը խօսի հին հայերէն ձեռագրաց վրայ՝ ի մէջ բերելով բազմաթիւ ճշգրտապատկերներ, անոնց զարդագծերն ու զարդագրերն գրութեան իբրեւ օրինակ, այլեւայլ ձեռագրաց յիշատակարաններ։ և կը խօսի ձեռագրաց ուղղագրութեանց վրայ և այլն։ Ամէնէն աւելի հետաքրքրականն է երկրորդն, որ Մոսկուայի Հնախօսական Ընկերութեան թերթին մէջ լոյս տեսած է և կը խօսի Լազարեան Ճեմարանի նշանաւոր աւետարանին վրայ ընդարձակօրէն։ Ցայտնի է որ աւետարանս գրուած է ՃԼԶ (=887) թուականին և որուն մէկ մասն Պր· Ցարութիւնեանցի Հայոց հին գրչագրաց մէջ գրուած ճշգրտապատկերէն կը տեսնուի։ Հեղինակը մանրամասն կը խօսի ձեռագրիս վրայ, և ի լոյս հանած է նաեւ ուրիշ յիշատակարանները։ Ամէնէն աւելի մտադրութիւն կը դրաւէ ութ էջ համեմատութիւնն, զոր ըրած է ձեռագրիս ընթերցուածները և հայերէն աւետարանի տպագրեալ սովորական ընթերցուածները դիմացէ դիմաց դնելով, որոնց մէջ մատչութեան արժանի տարբերութիւններ կը տեսնենք։ Վերջընթեր էջին վրայ գրուած են նաեւ ձեռագրիս սեպհական ուղղագրութեան օրինակներ։ Կ'արժէ որ այս երեք գրութիւնքն ալ թարգմանութեամբ մատչելի ըլլան անոնց՝ որ ռուսերէնի բաւական տեղեակ չեն։

ԹԻՖԼԻԶԻ ԹԱՏՐՈՆԸ

(Թղթակցութիւն Արեւելքի)

ԹԻՖԼԻԶ, 22 Հոկտեմբեր

Հոկտեմբերի 18ին Արքունական թատրոնում հայ դերասանական խումբը Նորից բռնեց Շիլլերի քաղանցքից, տալով «Աւազակներ» յայտնի դրամա, առանց տիկին Հրաչեայի մասնակցութեան։ Այդ պիեսան կարծես երգուած են տարին մի անգամ բեմ հանել նմուշի համար կամ թէ բեմական այժերը փորձելու։ Կարիք չկայ մանրաման պատմել այդ աչխարհահռչակ դրամայի բովանդակութիւնը, քանի որ յայտնի է ամէն մի գրագէտին, ուրեմն կը մընայ միայն յիշել դերակատարների խաղի մասին։

Բաւականին անհնամ կրճատուած պիէսին մէջ աչքի են ընկնում իրանց խոժոռութեամբ խկապէս Ֆրանցի և Կարլի դերերը։

Ֆրանց Մուրի դժուարին և ծանր դերը, ինչպէս և մի քանի անգամ, այժմս էլ տեղ տեղ աւելի յաջողակ կատարեց Պ· Աբրահամեանցը։ Այդ բարեխիղճ դերասանը, նկատելի է որ հետզհետէ ուսումնասիրելով, մտնելով իւր կաչին մէջ՝ մեծ, չօշափելի յառաջադիմութիւններ է անում։ Դեղեցիկ էր երկրորդ արարուածում իւր մենախօսութեան մէջ երբ ուզում է հարթել Ծերունի Մուրի մահուան ճանապարհը՝ իւր անցուդարձի գաղափարը, և դիմում է զանազան զգացումների ընտրութեանը։ Չհաւանելով բարկութիւնը, հոգը, վիշտը, երկիւղը, վերջը խորը մտածմունքից յետոյ սթափուելով դառնում է դէպի սարսափը և օգնութեան կանչում կսկիծն ու զղջումը։ Ուրախացած իւր չար փիլիսոփայութեան յաջողութեան վրայ, կանչում է՝ «յաղթանակ, յաղթանակ»։ Այստեղ Պ· Աբրահամեանցը ստացաւ բուռն ծափահարութիւն։

Լաւ էր նոյնպէս վերջին արարուածում իւր անել դրութեան ժամանակ և վատ չխեղդեց իրան՝ կախուելով բազկաթոռից։

Այդ օրը առաջին անգամ մասնակցում էր իւր անձից աւելի հսկայ դերում Պ· Աբելեանը։ Նա կատարեց կարլ Մուրի՝ աւազակապետի սեմպատիկ դերը։ Աբելեանը երեւում էր որ իւր խաղի ձեւը փոխել կը, տեղ տեղ աշխատում էր պահպանել աւելի բնական խոսակցութեան ձեւը, իսկ տեղ տեղ զեմում էր իւր նախկին սիրած էֆէկտներին և ահա այդ իսկ պատճառաւ չկրցաց այն տպաւորութիւնը՝ որին ինքը սպասում էր։ Պ· Աբելեանի ձայնը բաւական բարձր է բայց ոչ քաղցր, առոգանութիւնը գաւառական, մի մեծ պակասութիւնն էլ այն է՝ որ բառերը ձգձգելով կ'արտասանէ, կարծես վերլուծութիւն կ'անէ։

Զորրորդ արարուածում իւր հօր հետ տեսակցութեան ժամանակ նկատելի էր մի անբնական դրութիւն։ Կարլ Մուրը՝ որ խնդիի պէս կը սիրէ իւր հայրը՝, տեսնելով նրան գրի մէջ կենդանի թաղուած, համարեա կիսամեռ, չքարեհաճեց բռնել նորա ձեռքը, ո՞ւր մնաց գրկախառնուիլ։ Ջնարաւ ծերունուն նոստացնելու՝ կանխօրէն պատրաստած քարի վրայ, այլ թոյլ տուեց որ ուժասպառ, սիսկարդ ծերունին, զողզոջուն քայլերով գնայ եւ բազմէ իւր տեղը։ Երեւի այդ ևս նորա համար էր որ Պ· Աբելեանը այդ միջոցին չոքելով մի նոր էֆէկտ էր պատրաստում։

Պ· Աբելեանին տեսողները վկայում են որ դերասանական հին դպրոցին է պատկանում, կը սիրէ էֆէկտների յետեւից ընկնել։ Պ· Աբելեանի ձայնը եւ վայելուչ հասակը նպաստում են դրան։

Պ· Աբելեանը գեղեցիկ էր առաջին արարուածում, երբ երդուեց աւազակապետ դառնալ եւ երրորդ արարուածում՝ քահանային հետ տեսակցութեան ժամանակ։ Ծափահարուեց մի քանի անգամ։

Պ· Յարութիւնեանը որ կատարում էր ծերունի Մուրի դերը, վատ չէր, նորան դատաւոր գերեր աւելի է յաջողում։ Խրճուրդ կտանք պարոնին առ հասարակ ձեռք վերցնել, խչխանի, կոմսի, բարոնի և այլ այսպիսի դերերից եւ ընտրել իւր բընութեան համապատասխան մի դեր։

Տիկին Ամսան չփոփոխուեց Օր· Ամալիայի դերը, արդէն փոփոխելու դեր չէին թողել, այդչափ կրճատուած էր։

Հերմանի դերակատարը թոյլ էր, նորա արտասանութիւնը շատ ագեղ է, կարելի է ասել թլուատ է, իսկ թլուատները կարծում քիմից դուրս պէտք է հանել։ Մնայեալ աւազակները, բացի Պ· Պիտնէմէճեանից, որ հիանալի կատարեց Շվեյցերի դերը, բոլորն էլ նման էին գլխանահաներին։

Ժամանակ է հայ դերասանական խմբին ձեռք վերցնել այդպիսի պատասխանատու պիէսներից, Պ· Աբրահամեանցը կուզէ չունի մինչեւ վերջը տաներու իւր դերը, եւ սատկել կ'յանէ։ Պ· Աբելեանը պէտք է ուղղէ իւր արտասանութիւնը եւ էֆէկտներից ձեռք վերցնէ։

—Թատերական վարչութիւնը հրաւիրեց Պ· Ադիբասեանին որ տէպիւն տայ եւ մասնակցի մի ոչ է ներկայացման։ Երեւի թիֆլիզի քննադատ հասարակութիւնից վախեցաւ եւ իւր Պարու ուղեւորութիւնը խկ յետաձգելով՝ մտադիր էր մօտերս ուղղակի դէպի Պոլիս մեկնիլ։

—Նկատելի է որ երբ Տիկին Հրաչեան չի մասնակցում ներկայացմանը, թատրոնը զգալի կերպով դատարկ է լինում։

ԹԱՏԵՐԱՍԷՐ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏՔ

Մեր նախորդ յօդուածը վերջացուցինք Նիւթերուն ժամանակին հետ կրած փոփոխութիւնը նկարագրելով։ Հիմայ բացատրենք թէ ինչ է արհեստական և ինչ է բնականն։ որովհետեւ, ինչպէս ըսինք, ասոնք ճարտարապետութեան մէջ մեծ դեր կը խաղան։ Շատ մը նիւթեր իրենց բնական վիճակը փոխելով է որ գանազան յատկութիւններ կոնենան։ Արդ, այսպիսիք կը կոչուին արհեստական նիւթեր· օրինակ, ապիւս, կզմնոր, կիր, թեսի եւն։ Իր կարգին, բացատրութիւններ պիտի տանք ասոնց վրայ, այն պատճառաւ որ տասիրող մը համար բարդուին անգործուտ չէ ծանօթութիւն ունենալ ազիւսներուն շինութեան և կրաքարերուն կամ գաճաքարերուն եփուելուն վրայով։ Պէտք է լաւ ըմբռնել այն առածը թէ «ոչինչ չկորսուիր» մեր գիտցածէն։

Անգամ մ'ալ ակնարկ նետելով մեր գրքին վրայ, ըսենք թէ նիւթերուն մեծագոյն մասը կը գործածուին այնպէս ինչպէս որ բնութիւնը մեզ կը շնորհէ, միայն թէ մենք անոնց արտաքին ձեւը կը փոխենք որպէս զի մեր նպատակին ծառայէ։ Ահա ինչ որ կ'ուզուիներ Բնական նիւթեր։ Այլք, ըլլայ քիմիական, ըլլայ մեքենական, հիմնական փոփոխութեան մը պէտք ունին։ Ասոնց ալ կը կոչուին արհեստական նիւթեր։

Նիւթերու վրայ տեղեկութիւն հաւաքելու համար պէտք է հետազօտող աչքեր ունենալ և փորձառութիւն ստանալ։ Փորձառութեան համար պէտք է այցելել չէնքերը, նիւթերը ուշի ուշով քննել և տեղեկութիւն կամ ծանօթութիւն հարցուցեալ գործաւորներուն և ձեռնարկուին որք գործին մենէ աւելի տեղեակ են։ Քիչ մը ուշադրութիւն և քիչ մ'ալ յիշողութիւն կը բաւեն մեր երկրորդ անգամ այցելութեան զանազանել կարծր քարը դիւրաբեկ քարէն և մայրիին փայտը կաղնիէն։

Բնական դարձը։—Շէնքի մը նիւթերը կը բաղկանան Ս· Գրէն կարգի քարերէ, ըլլայ բնական, ըլլայ արհեստական· Բ· Մեսագներէ· Գ· Փայտէ· Դ· Այս մասերն իրարու կցելու համար նիւթերէ, զոր օրինակ՝ չալախ, կրաքիս (էրէՀ խօրասան) գաճ, ապիւս· Ե· պահպանող նիւթերէ, ինչպէս, ծեփ (ալա) իւղաներով, կուպր (ՆԷՖԹ) և ուրիշ շատ մը բաներ։

Շէնքի մը հիմանց համար պէտք է այդ չէնքին տեղւոյն կամ գաւառին ամէնէն տոկուն նիւթերը գործածել, միայն թէ ջուրին թափանցող և հետեւաբար խոնաւութեան հաղորդիչ պէտք չէ ըլլան։ Հակիրճ նկարագրութիւն մը և տարբերութիւն մը միայն պիտի կրնան մեր կատարածը փարատել թէ ո՛ր քարերը պէտք է գործածենք և ո՛ր քարերէն զգուշանանք։

Կարծր պէտք է համարիլ այն քարերն որք մի միայն անատամն սղոցով և աւազաքարով կը կտրուին, իսկ դիւրաբեկ համարելու է անոնք որ տատմեւոր սղոցով կամ տապարով կրնան ձեւդուիլ։ Դիւրութեան համար այժմէն քանի մը հատ յիշենք երկու դասակարգէն ալ։ Պինդ քարեր՝ մարմարիոն, հատաքար, ծիրանաքար, ժայռ, լիաս։ Դիւրաբեկ քարեր՝ օրմաքար, կրաքար, հերձաքար, թուլաքար (mollasse), փիրաքար։

Այս ամէն քարերը երկիրս չրջապատող կեղեւին մէջ կը գտնուին և մեծագոյն մասը խառնուած են բազմաթիւ հանքիրուս հետ։ Ուրեմն պարզ կամ գոլ-գոլ կոչելու է այն քարերն որք մի միայն մէկ հանքէ բաղկացած են։ իսկ խիտ կամ ԷՆԷՐԵՂԱՅՆԱԼ հատալիչ՝ անոնք որ երկու կամ աւելի հանքերու խառնուրդէն գոյացած են և մերջապէս մալախոնաց՝ անոնք որ ի սկզբանէ բնական, սակայն յետոյ մեքենական կերպով իրարու խառնուած են։

Զուտ և խառնուրդ քարերուն կրնայ նաեւ ջրային անունը տրուիլ և խիտ ու բիւրեղացեալ քարերուն՝ հրային, որովհետեւ կրակի տեղերը պարելով թանձրացեր և կազմեր են այս վերջին տեսակը։

Վահրամ Ն· Աբեղեան

ՍԱՌԱ ՊԵՌՆԱՌ

Ինչպէս արդէն ծանուցինք, Սառա Պեռնառ տառնձնած է Փարիզի Ռընէսանս թատրոնին տնօրէնութիւնը՝ ներկայացում տալու համար։ Այս առիթ Ֆիլիպոս իր մէկ խմբագիրը զրկեր է հոգալու դեռատանուհիին, որ, ի մէջ այլոց, հեռաւեալ կերպով խօսեր է իր նախորդ տնօրէններուն՝ Ամերիկացի Պ· Պ· Կրաու և Ապպէլի վրայ։

«Ասոնց պէս քիչ մարդ կայ։ Թատերական գործերու վրայ մեծ իշխաններու տեսութիւններն ու գաղափարներն ունին։ Ասոնց համար առեւտուրը ճշմարիտ խաղ մըն է, յորում մեծ բաղութիւն և ուղղամտութիւն ցոյց կուտան։ Ասոնց խօսքն պէտք կարժէ իրենց սատարդութիւնը, որ ես անոնց հետ կը ճամբորդեմ առանց ոչ է գլաւոր պայմանագրի։ Եւ ծախք մը չեն խնայեր կեանքը սիրելի ընծայելու համար ինձի։

«Փոխան է Փարիզցիներուն գաղափար մը տալ այն մասնաւոր կոնտրմէնի պերճութեանը վրայ, զոր տրամադրութեանս տակ ունիմ, ուղեւորութիւններուս միջոցին։ Ինձի պէս ճամբորդող իշխանուհի չի կայ։ Երեւակայեցէք փառաւոր կառախումբ մը, որուն նման Ամերիկայի մէջ հիմակ ամուն տեղ կայ, «Սառա-Պեռնառ» անունով ծանօթ, որ ունի ննջասենեակներ, զարդարաններ, դահլիճներ, ճաշասրահ, ծխարան, խոհանոց, մառաններ, ապարանքի պէս ամուն կահ կարասի· մէկ ծայրէն միւսը լուսաւորուած է էլեկտրականութեամբ, և առաջնակարգ չատ մը օթեւներէ աղեկ յարդարուած, յանձանձուած է։ Սրահին մէջ դաշնակ մը, գրադարան մը, ծաղիկներ կան· դիւերը նուագ կայ· կը պարեն, կ'ընթրեն, առանց ուշ դնելու կառաւարին որ չոգեպիոզ կը սուրայ առանց ամենափոքր ցընցումի։

«Ամեն բան ամիսներ առաջ նախատեսուած, կարգադրուած՝ է այն բաղաքին մէջ ուր պիտի կենանք։ Հրաշալի բան է։»

* * *

Սառա Պեռնառ իր կրօնական զգացումներուն վրայ ալ տեղեկութիւններ տուեր է։

«Պրոտէստանտեանս, կ'ըսէ, երեւակայութիւնս կը զգածուէր եկեղեցական երգերէն, ներկաներուն ամբոխ երեւոյթէն, արարողութիւններուն խորհրդաւորութենէն, այն հանդիսաւոր լռութենէն որով կ'ունկնդրուէր քարոզչին։ Երիտասարդութիւնս հըմայուած է այն չողանչոյ չրջանակէն ուր կը հաչակուի Աստուծոյ փառքը։

«Երբ երգեհոնը կը հնչեցուներ իր մեծաթռիռիւն խաղը փոքի մը պէս, կը թուէր ինձ թէ հոգիս կը թռչէր դէպի խստաբական յորձանքն։ Այն վայրկեաններուն, ինքզինքս փոխուած կը զգայի, կը թուէր ինձ թէ երկինք պիտի վերանայի—սանկ, անմիջապէս, ամենուն առջեւ Խոլ բաղձանք մը ունէի կրօնաւորուհի ըլլալու, և ժամանակ անցնելէ ետք՝ քիչ մնաց վանք մը մտնէի։ Եռանդեամբ կը փափաքէի ասոր, և, որովհետեւ ամեն փափագածս ուշ կամ կանուխ կը կատարուի, կը գարմանամ թէ տակաւին կրօնաւորուհի չեմ եղած··»

ԽՆԴԻՐ ՀԱՆՐԱՅԻՆ

ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ

Ստորեւ կը հրատարակենք բնաւորական պէլէֆէթէր մը զոր խմբագրած են կառավարական նշանաւոր քիմագէտ Պ· Փէթրօ Ամփերի և Ցուրիի համալսարանին արհեստական քիմագէտ և բնական գիտութեանց վարդապետ Պ· Կ· Սինկրօսի՝ մայրաքաղաքիս մէջ սպառուող տեղական կամ օտար երկիրներէն եկող գինեաքներուն անխարդախ բաղադրութեան, ընտիր տեսակին և հանրային առողջութեան օգտակարութեան մասին։ Այս երկու նշանաւոր քիմագիտաց կողմէ խմբագրեալ պաշտօնական տեղեկագրէն ամէն ոք կրնայ լիակս համոզուիլ թէ մայրաքաղաքիս մէջ սպառեալ գինեաքներուն մէջէն ո՛րը նախապատուելի և առողջապահութեան տեսակէտով օգտակար համարուելու արժանի է։

ՏԵՂԵԿԱՆԱԳԻՐ

Թիւ 3146 Կ· ՊՕԼԻՍ· 4 Օգոստ· 1893

Մեզ յանձնուած ըլլալով քննել Ս. Ի. և Ե. Մէթաքասի ի Պիրէն պատրաստեալ գինեաքին բաղադրութիւնն և եթէ Յունաստանէն եկող միւս գինեաքներէն առաւելութիւն մը ունենալով նախապատիւ համարուելու արժանի է, նոյնպէս եթէ պատրաստեալ է զուտ գինիէ և նման այն օրինակին զոր երկու տարի յառաջ քննած էին, ձեռնարկեցինք անոր քննութեան որոյ արդիւնքն ստորեւ պիտի տեղեկագրենք։ Ըստ որում խնդիրն հանրային առողջութեան տեսակէտով բարձր նշանակութեան արժանի է, պարտ էր մեզ այլ և այլ խանութներէն մէկ մէկ օրինակ առնուլ սրպէս զի լիովին ապահով ըլլանք սպառեալ գինեաքին օրակին վրայ, և ըստ սրում խնդրին իւր մէջ կը պարունակէ բազում դժուարութիւններ, այս մասին արհեստական քիմագէտ Պ· Կ· Սինկրօսի աջակցութիւնն ևս խնդրեցին։

Այսու պատճառաւ տասն և չորս (14) կեդրոնական վաճառատուններու դիմեցինք որոց իւրաքանչիւրին մէկ մէկ չիշ օրինակներ ստացանք թէ՛ մոտունիներու մէջէն և թէ՛ իրր նմուշ գրուած չիչերէ։

Մեր դիմած տասն և մէկ վաճառատուններն են·

Ի Բէրա· Պ· Լարայի «Հէլլէնական» վաճառանոցը, Պ· Գաքավօփուլօսին «Վիէննական» վաճառ։ Նպարավաճառ Պ· Յիոնկային, Փափա Եօրկիին «Եկեղեցական նպարավաճառանոց», և Տիմանտօքուլօ Եղբարց նպարավաճառանոցը։

Ի Գալաթիա· Պ· Տ· Գրիտտալիի նպարավաճառանոցը, Պ· Սաբկլարիօսի «Օրէ՛ա Էլլա՛ս» նպարավ։ Պ· Տ· Նօսիդօսի չաքարավաճառանոցը և Պ· Տէսկիյի նպարավաճառանոցը։

Ի Պոլիս· Բէյլէնճի օղլուի վաճառատունը, Պ· Անդրեասոստօփուլոսի վաճառանոցը և Փանդազօփուլօսի վաճառանոցը։

Մեր հետազօտութիւնքն առաւել գործնական ընելու բաղձանօք, բազդատելու համար այլ և այլ ուրիշ գինեաքներ եւս ստացանք թէ՛ Յունաստանի և թէ Թրգրիոյ Պորտոյի երեւելի գործարաններէն։ Յետ երկար, բազմավաստակ, ինչպէս նաեւ քիմիական նուրբ վերլուծութիւններէ, հետեւեալ արդեանց յանգեցանք։

Պ· Մէթաքասի տասն և չորս օրինակներուն բնական և արուեստական յատկութիւնքը քննելէ յետոյ, որոշեցինք գինւոյ, ցքիի, ջուրի և այլոց քանակութիւնը, եւ բաղդատեցինք մեր արտադրած արգիւնքը դարձեալ մեր կողմէ քննուած այլ գործարաններու գինեաքներուն հետ։ Յետոյ լուծեալ ցքիին բնական յատկութեան և օտար տարրերէներ պարունակելուն կամ չպարունակելու մասին ճշգրիտ քննութեան զբաղեցանք։ Առ այս հետեւեցանք այն միջոցներուն և եղանակներուն զորս կը ցուցնեն մեզ E· Adam, Jorissen, Cazeneuve, Coton· et Barbet, Portes et Ruyssen, Cabasse, Chateau, Charles, Hébert, Viederholt եւայլն եղանակներ զորս քաղեցինք հետեւեալ հեղինակութիւններէ Baudrimont (Dictionnaire des alterations et falsifications 1882), G. Salet (Agenda du chimiste 1887), Barillot (Manuel de l'analyse des vins 1889), Ch. Steiner (Traité des eaux de vie 1890), Magnier de la Source (Analyse des vins 1893), Hépert (Examen des boissons falsifiées Juin 1893), Van Hamel Roos (Revue internationale des falsifications 1889-1893).

Մենք ի կիր առեալ ամէն փորձերէն և մանրամասն ու ճշգրիտ քննութիւններէ կը հետեւի որ մեր մայրաքաղաքին մէջ վաճառեալ ՄԷԹԱՔԱՍԱՅ ԵՂԲԱՐՑ գինեաքը գոնէ և անոյշով գինիէն պատրաստեալ լինելով՝ ամենայն օտար և արհեստական նիւթերէ ազատ ու զերծ է (այսինքն եգիպտացորէնէ, գետնախնձորներէ, բանջարներէ և այլոցմէ), նաեւ հաստատելով մեր հաւատքն թէ իր տեսակին մէջ գէլէպոնց յոպկո-Ռիւն ունենալով կարող է բաղդատուիլ գաղղիական գինեաքներուն ամենէն երեւելիներուն հետ, հետեւաբար պարտ անձին կը համարինք մասնաւոր եղանակաւ յանձնարարել յիշեալ գինեաքը մեր հասարակութեան երբ ուզէ գործածել այսօրինակ ըմպելի մը։

Ա. ՍԻՆԿՐՕՍ.
Գաղղագէտ բնական գիտութեանց եւ արհեստական քիմագէտ՝ վկայեալ Ցուրիի համալսարանէն։

ՓԷԹՐՕՍ ԱՄՓԷՐԻՈՍ
Քաղաքագիտական քիմագէտ, գերմանական, Աւստրիական, Հելլենական եւ այլ հիւպատոսարաններու։

Ընդդէմ դժուարահալութեան։—Շատէն գինի։

769

ՆՈՐ
ՕՐԱՑՈՅՑ
1894
ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԳՐԻՍՏՈՍԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ
ՏՊԱՏԳՐ. Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ
14, Սուլթան Համամ Ճաստէսի 14.

Նոյն Օրացոյցն որ հրատարակուած է Հասարակաց կրթութեան Նախարարութեան հրամանաւ կը պարունակէ ի դիւրութիւն եկեղեցական երգեցողութեան առուր պաշտօնի բոլոր շարականներն նեզգիս ըստ կարգաւորութեան Յօնացուցի։

Որպէսզի Օրացոյցն առ հասարակ ամէն կարգի ազգայնոց օգտակար հանդիսանայ, նոխացեալ է Վիճակագրական այլ եւ այլ կարեւոր ծանօթութեամբք, ինչպէս՝ Օսմանեան կայսրութիւն, Աւազանի կայսերական պալատն, Նախարարք Բ· Դրան, Մեծ Պաշտօնատարք Մայրաքաղաքիս, Հրամանատարք բանակաց, Կուսակալք նահանգաց եւն· Ցաւտուկ կառավարչութիւնք· Օսմանեան Դեսպանք եւ Նուիրակք յօտար երկիրս, Դեսպանք եւ Հիւպատոսք օտար Տէրութեանց ի Կ· Պոլիս եւն· Ընդհանուր ցանկ Հայազգի Ասիթանատարաց եւ Պաշտօնէից Օսմ· Տէրութեան—Հայրապետութիւն Հայոց, Պատրիարքութիւն Հայոց Թուրքիոյ, Ազգ· Կեդրոնական Վարչութիւն, Տեսուչ Խորհուրդ եւն· Պատրիարքութիւն Ս· Երուսաղէմի, Առաջնորդութիւնք ի Թուրքիա, Հովուութիւնք եւ Կաթողիկոսութիւնք· Ասոնցմէ զատ կը պարունակէ նաեւ ընդհանուր ցանկ մը համայն Կաթողիկոսաց, Պատրիարքաց, Եպիսկոպոսաց եւ Վարդապետաց՝ որ ի Թուրքիա, ի Եւրասասան, ի Պարսկաստան եւ այլուր յորում նշանակուած են ձեռնադրութեան կարգաւ որ Կաթողիկոսի ձեռնադրուիլը եւ այժմ ուր պաշտօնավարելը կամ ուր բնակիլը· Իսկ Վարդապետները նշանակուած են այրբուբէնի կարգաւ, բոլոր մանրամասնութեամբ։ — Հռովմէական Հայ Հասարակութիւն, Կաթողիկոս - Պատրիարքութիւն, Արքեպիսկոպոսութիւնք, Եպիսկոպոսութիւնք, Կեդր· Վարչութիւն։— Բողոքական հայ հասարակութիւն· Ազգապետութիւն· եւ եկեղեցական միութիւնք։— Պատրիարքունք եւ ազգապետք։—Ընդհանուր ցանկ հայ թշվառ իրենց ընակութեան տեղերով։—Հայ փաստաբանք Օսմանեան եւ խառն դատարանաց, իրենց հասցէներով։— Ազդ։

ԳԻՆ 40 ՓՐՅ.

ՏՈՒԹ· ԵԴՈՒԱՐԴ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՅԺ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2/14ԻՆ
Ապահովագրութիւնք Հրդեհի, Փոխադրութեանց,
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԻԴՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ,

ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
20 ՍԷՖԷՐ 1310
ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՑ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԵԷՆԻ՛ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՑ, ՂԱԼԱԹԻԱ

771

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԳԷՄ ԼՈՆԴՈՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱԶԳ. ՈՍԿԻ 1.000,000

ՖԻՆԻՔՍ

ՀԻՄՆԱՐԿԵԱԼ ԹՎԱԿԱՆ 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հրեշեալ առաւելքան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հռչակաւոր գրամատէրքն են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակահար կալուածք, գործարանք և ապրանք յոյժ նպաստաւոր պայմանաց ի միջոցս դիւրութեամբ ստորագրելոց, զոր ունիմք յիրազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց գրած ծրարներն։

Գ. ՍԱՄՈՒԷԼ, և Գ. Գ. ընդհ. գործակալք Գ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սև ծովու ծովերաց Դարդանելլա, Կամարգիլ գէմ, Քօմիսիոն խանի առեւտրանոցը։

618

Գիլիաւոր բաժին 500000մք. այսքն. 625000 ֆրը. ոսկով.

ԲԱԼԴԻ ՄԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՊԱՐԵՒՆԵՐԸ երախաւոր եալ են պետական կողմէ

ՀՐԱՒԷՐ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ՇՈՒԱՐ ՀԱՒԱՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Համարիւր իշխանութենէն երաշխաւորեալ պարգեւներուն վիճակահանութեանց որոշ մէջ

10 ՄԻԼԻՈՆ 452,455 ՄԱՐՔ

ԱՊԱՀՈՎԱԳԻՐ ՊԻՏԻ ԲԱՆԻՒՆ

Այս ՆՈՒԱՍՏԱՒՈՐ վիճակահանութեանց մէջ, որ ըստ յայտարարելոյ միայն 110,000 տոմսի հաւասարեալ ԳԻՐ ԵՆԱՆ, 7 բաժինները, ԱՆՊԱՏԱՒ ԳԻՏԻ ՇՆՈՐՀԻՆ մէկ բանի տոմսան մէջ, պարգեւք.

ԳԼԻԱՒՈՐ ԲԱԺԻՆ է 500,000 մարք

Մէկ սրդ.	300,000 Մարք	Պարգեւ	Մարք
1	200,000	26	10,000
1	100,000	56	5,000
2	75,000	106	3000
1	70,000	253	2000
1	65,000	6	1500
1	60,000	756	1000
1	55,000	1237	500
2	50,000	31	300
1	40,000	120	200—150
5	20,000	33950	148
3	15,000	18840	127—100—94
			67—40—20

այնպէս որ շահող թիւերը [55,400] լիուլի կանոնին հաւասար տոմսակներուն [110,000] կէսէն։

Առաջին կարգին գլխաւոր բաժինն է 50,000 մարք, երկրորդ կարգինը՝ 55,000 մարք, երրորդ կարգինը 60,000 մարքի կը բարձրանայ, չորրորդը 65,000 մարք, հինգերորդը 70,000 մարք, վեցերորդը 75,000 մարք եւ եօթներորդը 300,000, պատահաբար 500,000 մարք։

Առաջին վիճակահանութեան համար պաշտօնապէս որոշուած է.

ԲՈՒՆ ԱՄՐՈՂՋ ՏՈՄՍԱԿԸ ԿԱՐԺէ	ֆրանք	7.50
ԲՈՒՆ ԿԷՍ ՏՈՄՍԱԿԸ ԿԱՐԺէ	»	3.75
ԲՈՒՆ ՔԱՌԱՐՈՐ ՏՈՄՍԱԿԸ ԿԱՐԺէ	»	1.90

եւ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄէ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ (ոչ Քէ արգիլուած բրօմէսները) ԱՅՍ ԲՈՒՆ ՏՈՄՍԱԿՆԵՐ կը ղրկեմ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԶԻՆԱՆՇԱՆՆԵՐը կրող յայտագրին հետ ԱՄԵՆԷՆ ՀԵՌԱՒՈՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՆ իսկ, եթէ ԿՈՒՄԱՐԸ ղրկուի ՆԱՄԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԾԱՒՐով։ Իւրաքանչիւր մասնակցող, վիճակահանութենէն անմիջապէս ետքը, ինչ կ'ընդունի ՊԱՐԵՒՆԵՐՈՒՆ ՊՇՏՕՆԱԿԱՆ ցուցակը։

Կանոնաւ կը ղրկեմ նաեւ. ԶՐԻԱՆՔՍ, ՊԵՏԱԿԱՆ ԶԻՆԱՆՇԱՆԸ կրող յայտագիրը, որ կը պարունակէ պարգեւներու գիներն ու բաշխումը եօթը կարգերուն մէջ։

ՇԱՀՈՒՆ ԴՈՒՍԱՐԵՐՈՒՆ ՎՃԱՐՈՒՄՆ ՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄը ՈՒՂՂԱԿԻ եւ ԱՆՎՐԷՍՔՈՎ ԻՄ ԿՈՂՄէ կը կատարուի շահակիցներուն, ԱՄԵՆԱՐԱՏԱՐԱԳ ԳԱՂՏՆԱԳԱՒՈՒԹԵԱՄԲ։

ԻՐԱՒՔԱՆԱՉԻՐ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ կրնայ կատարուիլ ՄԱՆՏԱ-ԲՈՍՏՈՎ։

Կը խնդրուի ամեն հրաման ուղղել անմիջապէս, սակայն մինչեւ

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 29 (Ն. Տ.)

վիճակահանութեան ժամանակին մերձեցման պատճառաւ, ամենայն վստահութեամբ առ.

ՍԱՄՈՒԷԼ ՀԷՆՐԻՔ ՍԻՆՆ

Դրամատէր ի Համպուրկ, (Ազատ քաղաք) 868

NEVRALGIES ՁՆԱՅՍԻ ԱՆԿԱՍ, ՄՆԱՑԿՍ թիթիթ, և ցաւերն բոլոր հիւանդութիւնք կը բուժեն ՏՈՔԹ. ԲՐՈՆՆԵԻԻ ԱՆԹԻՆԵՎՐԱԼԳԻԱ դեղահաներով։ Տուփը 3 ֆր։—Զգուշանալ կեղծաւորներէն։ Միւսութեան դրոշմն։ Կերդանատերն՝ Դեղ. Լոպիտէ, 23, Մոնե փողոց Բարիզ։ Ի և, Պոլիս Մեկիքի և ընկ., դեղավաճառք և ամէն շաբ դեղարաններ.

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒ

ԹԻՒ 4711

ԱՄԵՆԷՆ ՍԻՐՈՒԵԼԻ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱԳՔԱՐՈՒ ԳԱՐՈՒՄՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՊԱՆԻՉ ՀԱՄԱՐ

Օ ՏԸ ՖԱԼՈՆՆԵՐ
(Պիսակ կապոյտ-ոսկի)
FERD· MULHENS, COLOGNE
Ճանչցուած իբր
ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՐՔԱՆ
Կը գտնուի հասարակաց ամէն վաճառատուներու մէջ։ 844 9—48

Կ· ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ և Յ· ԻՍԱԳՈՎԼԵԱՆ
ԹԷՅԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
Գալիս Պարզ-Գիւղ Ճէլալ-Խան Խանի ետը Թիւ 10

Այս մթերանոցին մէջ, որ Երկար տարիներէ ի վեր հաստատուած է, կը վաճառուին Զինաստանի և Ճաւոնի ամենաընտիր թէյերը։ Այս թէյերը անմնան են իրենց համով, հոտով և գոյնով։ Դիմողը ամեն կերպիւ գոհ պիտի մնայ։ Այս ընկերութիւնը Թուրքիոյ ամեն կողմերու մէջ մասնաճիւղեր ունի և շատ դիւրին է ամեն կողմ գտնել։ Անոնց կեղծերը չունենալ քլլալով, պէտք է ուշադրութիւն ընել վերոյգրեալ կարին։ 803 24—60

COMP· RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՌԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթուան հրաժեշտեկոչութիւնք

Հ.	11/2	Օրեական ուղղակի, ժամ 2½ տեւողութիւն։
Հ.	2/14	Ուղղակի ուղղակի ուղղակի ուղղակի, ժամ 3½ տեւողութիւն։ Պիտիան Մարքով,
Հ.	3/15	Ուղղակի ուղղակի, առաւօտեան մամ 3½։
Շ.	3/15	Լուսնանդակ դէպի փոքր Ասիոյ նաւահանգիստներ ուղղակի պանդուխտ. առաւօտեան մամ 3½։
Շ.	4/16	Օրական ուղղակի, ժամ 2½ տեւողութիւն։

Նշ.—Նոյ. 214. Կրնայ գալիք օրը կ գալն գեղի Սուրիոյ հաւասարակերպները մեկնող ուղղակի Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հասնիին Թրեբոլի Պէյրութ, Յոպիա, և Բոր-Սայիտ պարզով չորեքշաբթի։ 605

ՃՇՄԱՐԻՏ
ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX
ԵՒ ՀԱՒԱՄԱԳԱՅԱՑԻՉ, ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԸՍՏ ԴԵՂԱՊԵՏԻՆ D. GUILLIÉ
Ի ՀԵՌՆ ՏՈՒՔՈՒՐ PAUL GAGE FILS, ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՂԱՊԵՏԻ
Միակ տեղն այս դեղին, 9, rue de Grenelle — St — Germain, à Paris

Ամենարիւ գանազան երիկներու յատուկ կը բերեն իրենց յատուկ ինքնագործութեամբ ոչ ապրիլ ամենայն, ոմանք առաջապահական ոգեւորութեամբ, այլ հոգեւ, երիտասարդ եւ բարեհաճութեան գեղեցիկ։

Ի Գերմանիա, այս ինքնագործութիւններն են գլխաւորապես փարիզեան, լեռներ եւ ապրեալ ամենայն ոգեւորութեամբ, այլ հոգեւ, երիտասարդ եւ բարեհաճութեան գեղեցիկ։

Այս ծան- ինքնագործութիւնք, որոնցով մանաւանդ ոգեւոր Ուրախալիներ կը վարակեն՝ մինչեւ. գոյութեան ուրեք, յանուն բանի տեղ չեն գրուիր եւ այս գրքոյկ անգարեալ գերիչ մինչ վերոյիշեալ կ'ենթադրէ ինքնագործ կեանքով։

Հիւանդութիւնը սկսելուն պէս եթէ սմար տարուոյ ուսմունքի երեխայի մարմնի եւ միտքն ամենայն զօրացուցիչ յատկութիւններով, բարեհաճեց կղզիանմերը դուրս կ'ելնեն եւ չեն կրնար վերադարձիլ իր տարան մէջ։ Մարդասիրական ազդեցութիւնը կը զօրանան, տիրատիպ մանուածոյթեանց բանաստեղծ ոգեւորութիւնը կը բարձրանայ, առաջին կարգաւորութեանց բանաստեղծ ոգեւորութիւնը կը բարձրանայ։

Այս բանկարգի դարմանի՝ ամբար GUILLIÉ ի ԼԱՒԱԳԱՅԱՑԱՆՆ ԶՕՐԱՑՈՒԹԻՒՆ ԷԼԻՔՍԻՐՆԷ

Այս էլիքսիրը բարեբար ազդեցութիւն ունի միայն։ Իր լաւագոյնն է։ Ամենայն զարմ, որպէս կ'ենթադրեն այս կարգի ուրիշ դեղեր։ Բէ զօրացուցիչ եւ բէ զոյացուցիչ է։ Կ'օգնէ եւ կ'ուղղէ բոլոր տեսիլներ, ուստի կարելի զանազան գործարանաց. խիստ ծանրապատիւ չի պահանջեր, թեթեւամտութեան, եւ ոչ կիրեալներ ուստի իրենց այն օգտակար յարմար կը գործածեն այդ դեղը։ Մասնաւոր ոգեւոր եւ զանազան ծերունիներու, եթէ դեղս ոչ ծերունիներ հաւասար յայտնութեամբ, առանց երիտասարդ դեղ տալու ա եւ է դեղերէ։

Գինն ի Տրանսա. օրոր 6 Ֆր. կէս օրոր. 3 Ֆր. 50

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ԱՄԵՆ ԴԵՂԱՐԱՆԱՑ ՄԷՋ

ԳԵՂԱՆՔ. ԱՀՈՒՄՆ Լ ԳԵՂ. ՄԱՔԵՐՈՒ.

ՄԻԼՐՈՔ

ՄԱՔԵՐՈՒ ՄԻՍԿ ՀՄՏԻԿ ԴՈՐՈԳԻՔ

Իրապէս իրենց առջի թարմ գոյներն կը դարձուցեն ճերմակեալ կամ գունաթափ մազերը։ Կը դադրեցուցեն անոնց թափելը։ Կը մաքրեն գլուխը, կը վերջացուցեն թիւրիմ. ու մազերուն նոր կեանք, աճումն, փայլ ու գեղեցկութիւն կուտայ։

Գնոյն Ֆրանսայի երկու շաբաթով մեծ շիշերու մէջ։

Գլխաւոր մթերանոցը 114 and 116, Southampton Row).

Դարձը ու Կիրակ Ցօրը։

Մեծանուն վաճառատներ։ Բոլոր Բ. Հ. Քիմիական Դեղարան քով, Թէրի ձամի փողոց, 18, Պոլիս և Իսմանեան Քիմ. Դեղարան, Սիրքեջի Գալաթայոյ, Գալաթիոյ փողոցներ, Գալաթիոյ Ամանատան Բ. Հ. Քիմիական Դեղարան քով։ Գալաթայ կամարիկներ Գալաթայ, 17, եւ Բերայի Մեծ Փողոց, 158։ Գանձարան։ Բոլոր Դեղարան և Դեղեր։ Հասարակաց, Մեծ Գրոս Բանգ, 433։

ՏՐՊ. Ս. ԹԱՔԱՏԻՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԾ
Լ ՊԱՂԱՋԷ-ԳԱԼԱՏԱ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշելու լինելի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենասաստիկ ցաւած ակռաներու, ոսկի, ալամանդ և մետաղով լրացնելու, ինչպէս նաեւ գարմանումն ամեն տեսակ բերանի և ակռայի հիւանդութեանց։

(Բացի կիրակիէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 114

ՌՈԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ
ԱՍԻԱՆՍ ՔՈՌԲՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆԴՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ առելի քան Անգ. ոսկի 4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է 35,000,000

Ընկերութիւնք կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, իսկ կարասիք և ապրանք։

Վճարումնք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ՁԵՂՔի կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ. Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
726 Պահեմ Դարու, Մէյտանիրք սօքաք, Ուիթալ Խան.

ՖՈՒԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱՆՔ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ Ֆրանք 6,250,000 Ապահովագրած դրամ Ֆրանք 2,585,853

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւոց և առագաստանաւոց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաեւ թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանաց և տոկոսաց։ Նոյն ընկերութիւնս վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ֆրանսայի մէջ հաստատուած է եւրոպական 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոշ դրամ պատրաստի պահեստի դրած է։ Ունելի քան 100,000,000 Ֆրանք

Լիազօր ներկայացուցիչ Համարի Թուրքիոյ.

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՍԻԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Գալաթա—Գալաթա, Ամանիատիս խան. 12, 13, 14 369

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ
Ա. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԳԷՄ ԱՐԳԵՒՏ

Դրամագլուխ Ֆրանք 8,000,000
Պահեստի դրամ » 6,889,695
Ցարեկան հասոյթ » 16,890,344

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆՔ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր տոկոսաց։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Զոլլոր